

ISKRA

Ustvarjalnost

Zakaj se ob prazniku republike ozirati v preteklost, če pa je pred nami le prihodnost. In prihodnost je v ustvarjalnosti, o kateri sicer veliko govorimo in pišemo, toda kaj v resnici to je, pa zagotovo ni tako preprosto vprašanje.

Pod ustvarjalnostjo si običajno predstavljamo delo umetnikov, pisateljev, glasbenikov, slikarjev, reproduktivnih umetnikov in morda še nekaterih znanstvenikov. Vendar je ustvarjalnost v tem smislu mnogo širši pojem, saj je prav ustvarjalnost morda tisti fenomen, ki najbolj razlikuje človeka od ostalega živega sveta. Ustvarjalnost je nekaj tih in neopazen vzgib, ki je vsajen v vsakega človeka, potrebno ga je samo vzbuditi ali sprožiti in človek začne ustvarjalno delati, misliti, sanjati, graditi in svoje nematerialne zamisli materialno oblikovati in uresničevati. Zato torej v slehernem človeku tiči vsaj kanček te čudežne ustvarjalnosti in zato je lahko sleherno človekovo delo ustvarjalno, pa naj gre za finančnika, delavca za strojem, ki bi rad svoje delo za strojem izboljšal (temu pravimo inovacija ali tehnična izboljšava), gospodinjo, ki bi rada pripravila dobro pecivo, ali otroka, ki v igri fantazijsko ustvarja in spoznava svet okoli sebe, da o že prej omenjenih umetnikih in znanstvenikih kot izrazitih ustvarjalcih novega sploh ne govorimo. In končno, tudi za sprejemanje ustvarjalnosti in poustvarjalnosti je potrebna spet ustvarjalnost, da jo dojamemo, uživamo v njej, uporabljamo, da skratka, tudi ustvarjalno živimo.

Vsi ljudje smo torej v nekem smislu ustvarjalci, prvi bolj, drugi manj, saj v ustvarjalnosti lahko najdemo smoter življenja in morda tisto tiho radost in zadovoljstvo, ki nam ga ne morejo nuditi ves blišč življenja in materialnih ugodnosti, saj ne more prav nič odtehtati vsega tistega notranjega zadovoljstva, ki ga čutiš, ko si nekaj dobro opravil oziroma nekaj malega ali velikega ustvaril.

Dušan Željcnov

Novi poslovno-servisni center v Beogradu

Po dolgi vrsti let potikanja po različnih lokacijah v Beogradu, smo Iskra končno le dobili primerne prostore za našo predstavniško, trgovsko-komercialno in servisno dejavnost. Slovesnosti ob otvoritvi nove Iskrine stavbe v Beogradu so se med drugimi udeležili predsednika izvršnih svetov Srbije in Slovenije Desimir Jeftić in Dušan Šinigoj, predsednik GZ Slovenije Marko Bulc, podpredsednik GZ Srbije Radoslav Basarić, predsednica Skupščine mesta Ljubljana Nuša Kerševan, predstavniki večjih Iskrinih poslovnih partnerjev iz Srbije in JLA ter družbenopolitičnega življenja Beograda in seveda vodilni Iskrini delavci — Franc Šifkovič, Janez Vipotnik, Miro Stegnar, Blaž Kavčič, Peter Kobal, Robert Žerjal, Andrej Pardubsky in drugi.

Otvoritveni nagovor na slavlju je imel direktor predstavništva Iskre Commerce v Beogradu Darko Matijas.

Uresničila se je torej dolgoletna želja Iskrašev — tistih v Sloveniji nič manj pa tistih iz Beograda — da bi imeli v Beogradu končno le primerne prostore za predstavniško, trgovsko-komercialno in servisno dejavnost. V novi ugledni stavbi, ki meri nekaj nad 6000 kvadratnih metrov, imajo zdaj prostore Iskra Commerce, Servis, Montažno-servisna organizacija, Kibernetika, Avtoelektrika in Center za elektrooptiko. Skupno je zdaj v centru kar 256 zaposlenih, od tega v filiali 66, v servisu 78, v montaži 94 in javnih telekomunikacijskih sistemih 18.

Uvodni nagovor na slavlju ob otvoritvi Poslovno-servisnega centra je imel direktor predstavništva Iskre Commerce v Beogradu Darko Matijas. Opozoril je predvsem na mnogo boljše delovne pogoje v novi stav-

jalcem del pri graditvi nove stavbe. Nosilec del je bila DO Progress iz Slovenj Gradca, izvajalec je bil DO Ratko Mitrović iz Beograda, pri različnih delih pa je sodelovalo še skoraj 30 drugih firm iz vse Jugoslavije.

Slavnostni govornik na otvoritvi Poslovno-servisnega centra je bil predsednik PO SOZD Iskra Franc Šifkovič. Tudi on je opozoril na to, da bodo novi prostori omogočili kakovostnejši tržni nastop, delavci Iskre

Slavnostni govornik ob otvoritvi je bil predsednik PO SOZD Iskra Franc Šifkovič.

bi, na možnosti za nadaljnjo krepitev poslovnega sodelovanja z dolgoletnimi Iskrinimi poslovnimi partnerji, obenem pa tudi na nudenje kakovostnejših servisnih storitev prebivalcem Beograda ter delovnim organizacijam v Beogradu in na območju celotne Srbije.

Direktor Matijas je izrekel tudi vse priznanje izva-

iz Beograda pa bodo delali v mnogo boljših delovnih pogojih kot doslej.

»Iskra je usmerjena na mednarodno tržišče,« je poudaril predsednik Šifkovič, »toda najpomembnejše tržišče za Iskro je bilo in bo Jugoslavija. Še vedno prodamo doma nad 60% vseh Iskrinih izdelkov. Kot jugoslovansko podjetje se ne počutimo le zaradi tržišča, pač pa predvsem zaradi ljudi in poslovnih partnerjev, ki jih imamo povsod po državi. V tem trenutku za posluje Iskra 1.700 delavcev zunaj Slovenije in to predvsem v večjih mestih.

Novi Iskrini Poslovno-servisni center je izročil namenu serviser Momčilo Panić, slavja pa so se med drugimi udeležili tudi predsednika izvršnih svetov Srbije in Slovenije Desimir Jeftić in Dušan Šinigoj in predsednik PO SOZD Iskra Franc Šifkovič.

Največja poslovna točka je, normalno, Beograd z več kot 400 Iskraši.«

V nadaljevanju je opozoril na zgledne odnose Iskre s srbskim in beograjskim gospodarstvom »med dolgoletne poslovne partnerje,« je dejal, »pa z veseljem in ponosom uvrščamo tudi gospodarski sektor Jugoslovanske ljudske armade, Sekretariat za notranje zadeve in podjetja, ki so vključena v Skupnost ZIN-VOJ.

Spregovoril je tudi o sedanjem trenutku v Iskri, o načrtih v prihodnje in pa o poteh, kako premostiti sedanjosti nezavidni gospodarski čas.

V nadaljevanju slavja je predsednik Šifkovič izročil priznanja najbolj zaslužnim organizacijam, ki so zgradile Iskrin Poslovno-servisni center, vrhunec slovesnosti pa je bil, ko je najstarejši Iskraš po stažu v Beogradu Mončilo Panić prerezal otvoritveni trak in tako novi objekt tudi izročil namenu.

Lado Drobež

Na slovesnosti ob otvoritvi so izjavili:

Svet nas bo prisilil k sodelovanju

Desimir Jeftić — predsednik IS Srbije: »Vesel sem, da se udeležujem tega slavja, vesel tudi zato, ker sem prepričan, da je takšno sodelovanje potrebno. Razvijati moramo konkurenco, razbijati pa monopole in pregrade. Znano je, da niti Iskra niti celotna jugoslovanska elektronska industrija nimata kritične mase za resen nastop v svetu. Prav zato so tudi ti koraki izredno pomembni. Rad pa bi se udeleževal takšnih slavij tudi v Ljubljani, o čemer sem se že danes pogovarjal s tovarišem Šinigojem in tovarišico Kerševan. Firma SIMPO skuša že dolgo let odpreti takšno hišo v Ljubljani, pri tem naletava na določene zapreke. Mnogi stvari različno interpretirajo, mislim pa, da se motijo in da bomo že v bližnji prihodnosti odpirali takšne stavbe kot je vaša tukaj v Beogradu tudi v Ljubljani, pa ne samo za pohištveno industrijo, pač pa tudi za druge, npr. elektronsko. Prepričan sem, da nas bo svet prisilil k tesnejšemu medsebojnemu sodelovanju.«

V ospredju le poslovni motiv

Dušan Šinigoj — predsednik IS Slovenije: Otvoritev Iskrinega poslovnega centra v Beogradu je izredno pomemben dogodek. Je edina pot in edini dokaz tržnega pristopa, ko niso prisotne niti republiške niti kakršne koli druge meje, pač pa je v ospredju le poslovni motiv. Seveda bi morala takšna predstavništva firm iz drugih republik nastajati tudi v Sloveniji. O tem smo se pogovarjali že danes tu-

kaj v Beogradu, bilo je tudi že nekaj iniciativ, vsekakor pa nam bo tesnejše sodelovanje omogočilo tudi lažje povezovanje z Evropo. Rad bi poudaril, da je slovesna otvoritev vašega novega predstavništva v Beogradu potrdila, da vendarle obstaja interes za še boljše sodelovanje in da mnoge stvari med ljudmi le niso takšne, kot jih skušajo nekateri prikazati.«

Dobri in korektni odnosi med Iskro in JLA

Generalmajor Velisav Dobrivojević — vojaško-gospodarski sektor: »Naše sodelovanje z Iskro je vzorno, gre za dolgoletno sodelovanje, v vsem tem obdobju pa sta imeli korist od tega sodelovanja obe strani — tako Iskra kot JLA. Prepričan sem, da se bo to sodelovanje še nadaljevalo in kakovostno krepilo. O sami novi zgradbi Iskre v Beogradu bi dejal, da je Iskra tak objekt potrebovala že dolgo, novi center pa ji bo omogočil učinkovitejše delo na območju Beograda in tudi širše. Menim, da bo olajšal tudi naše medsebojne odnose, že zdaj pa imamo izdelan korekten in dober sistem komunikacij. V tem gospodarskem in ekonomskem trenutku je treba Iskri izreči še posebno priznanje, ker je uspela zbrati toliko moči, da je zgradila ta novi objekt.«

Skupaj z Iskro do novih tehnologij

Generalmajor Sava Pustinja — direktor letalsko-tehničnega instituta: »Z Iskro sodelujemo že ves čas obstoja, skupaj razvijamo nove

tehnologije, prepričan pa sem, da bomo tako uspešno nadaljevali tudi naprej. Rad bi izkoristil tale trenutek ob odpiranju novega Poslovno-servisnega centra ter čestital Iskri, globoko pa sem prepričan tudi v to, da bo to novo posloplje omogočilo navezavo še tesnejših in še boljših odnosov med nami. Pri osvajanju novih tehnologij bomo Iskra in naš Institut gotovo skupaj.«

Iskra — jugoslovanska in svetovna hiša

Marko Bulc — predsednik GZ Slovenije: »Pomen te otvoritve je gotovo velik, kajti to je pot, da bi se Iskra v vsej Jugoslaviji še bolj iskrla. In to zaradi dveh razlogov — ker je na ta način dosegla koncentracijo z več lokacij v Beogradu na eno, to pa pomeni učinkovitejše in racionalnejše delo. Novi center bo Iskri omogočil tudi povečanje trženja na tem pomembnem delu jugoslovanskega tržišča, seveda pa bo lahko Iskra v novem centru ponudila Beograščanom mnogo boljše servisne storitve. Prepričan sem, da mora Iskra postati še bolj jugoslovanska in tudi svetovna hiša.«

Pomemben del Iskrinega nastopa je tudi servisna dejavnost

Nuša Kerševan — predsednica Skupščine mesta Ljubljane: »Izredno sem zadovoljna, da sem lahko prišla na otvoritev te Iskrine hiše v Beogradu. Prepričana sem, da je tak način širitve gospodarske dejavnosti Iskre v Jugoslaviji pravi in izredno pomemben, za takšen odnos do trženja pa se morajo odločiti tudi v drugih večjih

firmah po državi. Le tako bodo uspešno nadaljevali tudi na tujih tržiščih. Novo Iskrino predstavništvo je tudi gotovo velik dosežek za Iskro pa tudi za Beograd, saj je tako dobil pomembno institucijo, ki bo delovala v korist tako gospodarstva v Beogradu kot tudi na območju Srbije. Nadvse pomemben del tega Iskrinega nastopa je seveda tudi servisna dejavnost — od vzdrževanja naprav in objektov do najmanjših gospodinskih aparatov. Celoten namen Iskre, da bi kakovostno nastopala na srbskem tržišču, je torej dosežen in ji za to iskreno čestitam.«

Novi objekt v ponos Iskrašem

Ernest Vig — direktor DO Progress: »Z veseljem lahko poudarim, da smo v zadnjih osmih letih vse objekte, ki jih je gradila Iskra, postavili mi in torej tudi tega, ki smo ga pravkar odprli. O gradnji te stavbe smo se dogovorili v izredno kratkem obdobju, verjeli ali ne — v slabi uri. Iskrini investitorji so zahtevali od nas, da mora biti novi objekt v ponos Iskrašem, da mora biti reprezentativen, da mora ljudi navezati nase. Želim opozoriti tudi na to, da je tako Iskrinim investitorjem, kot nam izvajalcem, med pripravami na gradnjo in pozneje mnogo pomagala beograjska občina Savski venac. Pri gradnji smo naleteli na nekaj problemov, med njimi je bila gotovo najhujša talna voda, dosti lažje pa smo poprijemali za delo zato, ker smo imeli vso Iskrino podporo. To nas je hrabilo, sploh pa je za naše medsebojne odnose značilno to, da Iskra zaupa v nas.«

Nova proizvodna linija za montažo in spajkanje komponent SMD (Surface Mounted Devices)

V sklopu investicijskega elaborata Modernizacija tarifnih merilnih naprav, katerega nosilec je TOZD Števec, je bila v začetku oktobra dobavljena celotna oprema za novo tehnologijo montaže in spajkanja plošč tiskanega vezja, imenovano SMT (Surface Mounted Technology). S tehnologijo, ki je tudi v svetu relativna novost, bo DO Kibernetika lahko zadržala dosedanje tržne deleže v zahodnoevropskih deželah, kjer konkurenčni proizvajalci v svoje izdelke že vgrajujejo plošče tiskanega vezja v SMT.

Bistvene prednosti te tehnologije so:

- primernost avtomatske montaže;
- zaradi majhnih dimenzij (Chip) komponent je omogočena bistveno večja miniaturizacija, kar pomeni možnost dodajanja dodatnih funkcij izdelka;

- v določenih primerih nižja lastna cena funkcijsko delujoče plošče tiskanega vezja (cena komponent SMD vztrajno padajo, tako da je cena večine komponent, kot so upori in kondenzatorji, že enaka ceni ožičenih komponent ali celo nižja).

Izbor dobaviteljev in proizvajalcev opreme je bil opravljen na podlagi temeljite študije več svetovnih proizvajalcev, med katerimi sta v ožji izbor prišla dva: AMTEST ASSOCIATES in UNIVERSAL INSTRUMENTS. V obeh primerih gre za opremo ameriških proizvajalcev, ki so na tem področju pred japonskimi in evropskimi proizvajalci.

Na končni izbor opreme je vplivalo več parametrov, med katerimi so najpomembnejše:

- fleksibilnost (prilagodljivost našim razmeram v proizvodnji);
- natančno polaganje komponent z velikim številom izdelkov (fine pitch elementov);
- zmogljivost, t. j. število položenih komponent/h glede na naše potrebe;

- izvedba dodajalnikov komponent;
- cena opreme;
- dobavni rok;
- možnost preskušanja opreme z našimi izdelki.

Na osnovi omejenih kriterijev smo se odločili za firmo AMTEST ASSOCIATES z naslednjo konfiguracijo opreme:

- polagalni avtomat (pitch and place) QUAD STAR 100
- spajkalni reflow avtomat IR VITRONICS SMD 318
- sitotiskarski stroj za nanašanje spajkalne paste MPM
- stereo mikroskop za očesno kontrolo VISION VS 6.

Poleg omenjene opreme, ki je že postavljena v tovarni, je naročena še oprema za popravilo slabo postavljenih ali slabo pospajkanih komponent. Ta oprema bo dobavljena v novembru, dobavila jo bo specializirana firma INTEC.

Oktobra smo celotno opremo uspešno postavili v II. nadstropju objekta 46 v sestavu Enot elektronskih podsestavov v TOZD RTC. S pomočjo strokovnjakov firme QUAD in AMTEST smo v zadnjem tednu oktobra pridobili dovolj znanja za pričetek dela na celotni liniji.

Oprema za tehnologijo SMT je pretežni del opreme, zajete v investicijskem elaboratu Modernizacija tarifnih merilnih naprav. Projekt je bil izveden v šestih mesecih od izdelave investicijskega elaborata, verifikacije le tega na vseh potrebnih bančnih institucijah, do uvoza večine predvidene opreme. Izredno kratek rok celotne investicije je rezultat uspešnega skupinskega dela odgovornih delavcev v TOZD Števec, TOZD RTC in delavcev v strokovnih službah Delovne skupnosti. Relativno uspešni ekonomski kazalci po realizaciji elaborata so nam omogočili, da kandidiramo za nepovratna oziroma povratna sredstva razvojnega dinarja SR Slovenije.

Miran Plešec

Obvestilo

Glede na težaven finančni in likvidnostni položaj se tudi pri glasilu srečujemo z nepravilnimi računi za glasilno Iskra. Spričo tega bomo verjetno decembra prisiljeni skriti redno izhajanje našega lista. Zato se bralcem že vnaprej opravičujemo, pri čemer pa smo prepričani, da se bodo ti problemi uredili in nam zagotovili v novem letu spet redno izhajanje.

Uredništvo

Iskra

Iskra Orodja, p. o., Industrija orodij, naprav in specialnih strojev, Ljubljana, Stegne 15

Delavski svet Iskra Orodja na podlagi 61. člena statuta razpisuje prosta dela in naloge s posebnimi pooblastili in odgovornostmi:

direktorja gospodarsko finančnega področja

Kandidati morajo izpolnjevati naslednje pogoje:

- da imajo višješolsko ali visokošolsko izobrazbo ekonomske smeri
- 5 let delovnih izkušenj s področja financ, računovodstva in planiranja

Pri izbiri bomo upoštevali tudi celovitost kandidatovih strokovnih znanj in osebnostnih lastnosti po Družbenem dogovoru o oblikovanju in izvajanju kadrovske politike na območju ljubljanskih občin. Delavec bo izbran za 4 letni mandat.

Prijave z opisom dosedanjega dela in dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 10 dneh po objavi na gornji naslov z oznako »ZA razpisno komisijo«.

O izbiri bomo kandidate obvestili najpozneje v 15 dneh po sprejemu sklepa o izbiri.

Drugi o nas

- Oglaševanje blagovne znamke se v razvitem svetu vse bolj uveljavlja na račun izdelčnega oglaševanja. Tem sodobnim trendom sledi tudi Iskra. Tako so v uglednih svetovnih revijah Financial Times, Business Week in South na vidnih straneh izšli Iskrini institucionalni oglasi, s katerimi želi Iskra zahtevnemu svetovnemu bralnemu občinstvu prikazati svoje aktivnosti v zvezi z vključevanjem v enotni evropski trg po letu 1992. V oglasu se predstavlja Iskra s svojo globalno tržno usmeritvijo, dosedanje prisotnostjo na svetovnih trgih in nadaljnjo strategijo vključevanja v evropske integracijske tokove.

- Sarajevsko Oslobođenje je objavilo prispevek o reorganizacijskih procesih v Iskri. Kot piše list, se bo Iskra preoblikovala v delniško družbo z okoli 50 samostojnimi podjetji. Z reorganizacijo naj bi se povečala prilagodljivost in iniciativnost, hkrati pa bi se ukinili vsi notranji monopoli dosedanjih delovnih organizacij. V svojem poslovanju, zlasti v izvozu na konvertibilna tržišča, je Iskra letos dosegla izredne rezultate. Pomembne rezultate beležijo v Iskri tudi v zaposlovanju, gospodarjenju s sredstvi in reševanju nekaterih kadrovskih problemov.

- V oddaji zagrebške televizije z naslovom Nauka i mi so objavili tudi prispevek, ki je bil posnet v Iskri. Gre za prikaz delovanja in uporabe frekvenčnega releja, ki zadovoljuje stroge zahteve svetovnega trga.

- Beograjski Privredni pregled je v daljšem prispevku zbral različna mnenja svetovnih proizvajalcev elektronske opreme o sodelovanju z jugoslovanskim gospodarstvom. V prispevku je večkrat omenjena tudi Iskra. Tako je gospod Peter Hildebrand, vodja stikov z javnostjo v Siemensu dejal, da je njihov pomemben partner Iskra, s katero so podpisali tudi pogodbo o skupnem vlaganju na področju javne telefonije. Tudi predstavnica Philipsa za Jugoslavijo je pozitivno ocenila sodelovanje z Iskro.

- Gorenjski Glas je objavil obširen intervju z novoizvoljenim predsednikom poslovnega odbora Temeljne banke Gorenjske Zlatom Kavčičem. Beseda je med drugim tekla tudi o Iskri Telematiki. V zvezi s tem je Zlato Kavčič dejal, da se je Telematika reorganizirala pa tudi prihod Siemensu povzročila določeno pozitivno nervozo. Kolektiv je dobil del slovenskega razvojnega dinarja, sicer pa ima bolj ali manj normalne likvidnostne težave.

- Delo je v svoji kulturni prilogi Književni listi pisalo o novi, zanimivi knjigi z naslovom »Nova pravila proizvodnje«. To tržno naravnano publikacijo je podjetnikom ponudila založba Gospodarski vestnik. Avtor knjige je francoski podjetnik Pierre Beranger, njen izid pa je finančno podprla SOZD Iskra.

- Pred časom so jugoslovansko javnost precej vznemirili radijski sprejemniki z oznako Iskre. Njihov design je bil namreč »sporen« (črno-rdeča barva je simbol Albanije!), pa tudi na skali so bila označena le tri mesta: Ljubljana, Sarajevo in Priština. Področje za stike z javnostjo je takoj reagiralo in že kmalu zatem je beograjska Politika objavila njihovo pojasnilo v celoti.

- Zagrebški Vjesnik piše o razstavi laserske tehnologije, ki jo je nedavno tega na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani organizirala sovjetska

Druga seja Koordinacijskega sveta sindikata SOZD Iskra

Iskra čistih računov

Kot vse kaže se je tudi Iskrin sindikat začel zavedati nujnosti svoje prenovе • Morda so že prvi konkretni koraki presejanja starega in vzpostavljanja novih, drugačnih odnosov v podjetjih, tj. partnerskega odnosa sindikata do posloводства, prav pripombe Iskrinega sindikalnega vodstva k osnutku pogodbe o organiziranju Iskre, d.d. • Nanašajo se na zagotavljanje aktivne udeležbe sindikata v skupščini in upravnem odboru Iskre, d.d. • Organi Iskre, d.d. morajo pred sprejemom odločitev, ki bistveno vplivajo na ekonomski in socialni položaj članov sindikata, obravnavati mnenje in predloge sindikata in se do njih opredeliti • Način sodelovanja se opredeli v kolektivni pogodbi med skupščino Iskre, d.d. in Iskrino Konferenco zveze sindikatov

V teh zapletenih kriznih razmerah, kjer se vse poraja na novo, čaka Iskrin sindikat vrsta aktivnosti. Prva je vsekakor njegovo sodelovanje pri reorganizaciji Is-

kre, druga pa samo prenova sindikata. Nobenega dvoma ni, da sta obe tesno povezani, saj, ko postavljamo novo Iskro, ko spreminjamo upravljalni sistem in

gradimo »Iskro čistih računov«, bo vloga sindikata kot stanovske organizacije, sindikata kot partnerja posloводства, predvsem pa kot edinega legitimnega zaščitnika delavskih interesov, še kako pomembna in predvsem nujna.

Tako so na novembrski seji Koordinacijskega sveta Iskrinega sindikata obravnavali osnutek pogodbe Iskre d.d. in se seznanili z Iskrinim poslovanjem v prvih devetih mesecih. Pri podajanju in razpravi sta sodelovala člana Poslovodnega odbora SOZD Iskra Jože Godec in Vito Osojnik, pri čemer je prvi dokaj natančno predstavil osnutek pogodbe, kjer je spregovoril o nujnosti vsebinskih sprememb, ki so nemogoče brez kapitalnega povezovanja vseh delov Iskre. Pri oblikovanju Iskre kot korporacije, kjer se bo nujno izgubljala tudi horizontalna medsebojna odgovornost, bo potrebno že v začetnem obdobju med drugim zagotoviti, da slabi deli Iskre ne bodo potapljali dobrih. Cilj reorganizacije je ohranitev zdravih delov, jeder in programov Iskre.

O nujnosti kapitalnega povezovanja je govoril tudi Vito Osojnik, ki je izhajal tudi iz Iskrinega poslovanja, ki je v devetih mesecih zaznamovano z velikimi izgubami. Vzroki za to so objektivne, subjektivne in sistemske narave, zato pa je eden od glavnih razlogov za kapitalno povezovanje ustvarjanje možnosti pridobivanja svežega kapitala od zunaj, kajti Iskra bo podjetniško dirko vzdržala le kapitalizirana.

V razpravi so se sindikalisti postavili do neke mere v konfrontacijo z vodstvom Iskre. Kritike niso toliko letele na samo pogodbo, kot pa na sedanji management, ki ni bil sposoben Iskre popeljati v napredek, pač pa bolj v vsakdanje nazadovanje in da Iskrino vodstvo ni odigralo tiste vloge, ki bi jo moralo in ki se je od njega pričakovala — predvsem v postavljanju jasnih programov in strategij. Argumenti nasprotni

strani so se nanašali na problematiko Iskrine razdrobljenosti, drobnjekarstva, kjer ima vsako podjetje svojo vizijo in je zato zelo težko vzpostaviti neko enotnost. Kljub vsemu je pri tem potrebno ločevati novo Iskro od managementa in se vsebinsko odločiti ali smo za to, da gradimo čimbolj kapitalno povezano Iskro, kjer gre tudi za načelno vprašanje odločitve: kako močno Iskro hočemo in koliko bodo njeni deli samostojni.

Sindikalisti, ki so v razpravi podarili, da bi moral sindikat bolj tvorno sodelovati s strokovnimi službami v vseh Iskrinih reorganizacijskih procesih, da pa je sedaj njegova vloga v tem predvsem v podjetjih, so po razpravi do neke mere podprli osnutek pogodbe Iskre, d.d. vključno s pripombami, ki se nanašajo na zagotavljanje aktivne udeležbe sindikata v skupščini in upravnem odboru Iskre d.d., upoštevanje odločitev sindikata, ki vplivajo na ekonomski in socialni položaj članov sindikata, s tem, da se način sodelovanja z vsemi organi upravljanja v Iskri d.d. opredeli s kolektivno pogodbo, ki jo sklene skupščina Iskre, d.d. in Iskrina konferenca zveze sindikatov.

V nadaljevanju je beseda tekla o predkongresnih aktivnostih, kjer so prisotni znova odpirali različna vprašanja glede nadaljnjega dela sindikata, načinov presejanja stare organizacije, možnosti postopne profesionalizacije pa o načinu plačevanja sindikalnih zastopnikov itd. Ob koncu seje so se kljub mnogim dilemam odločili, da bodo nadaljevali z dinamično delo, ki so jo zastavili že na letošnjem sindikalnem poreškem srečanju; gre predvsem za zavezanje poenotenja delovne sile v Iskrinem sistemu, za zagotavljanje minimalnega standarda Iskrinih delavcev in za skrb za socialno varnost naših delavcev. Na ravni bodoče Iskrine korporacije bi ohranili Zvezo konferenc sindikatov Iskre, prek statutov podjetij pa naj bi čimbolj skušal uveljavljati vlogo sindikata ter intenzivno sodelovati pri pripravljanju kolektivnih pogodb. Potekalo naj bi tudi evidentiranje vseh možnih kandidatov za vse organe republiškega sindikata, v okviru pravil delovanja sindikata, ki jih bodo pripravili pa naj bi razmišljali in dorekli možnosti vključevanja mladine v sindikat prek t. i. mladinskih zastopstev.

akademija znanosti iz Moskve. Razstava z naslovom »Laserska tehnika v Sovjetski zvezi« prikazuje smeri razvoja laserske tehnologije in njene široke uporabe v najrazličnejših vejah industrije. Sovjetski znanstveniki, piše list, so ob tej priložnosti obiskali tudi ljubljansko Iskro, kjer so se seznanili z dosežki tega elektronskega giganta in poudarili nujnost večjega sodelovanja posebno na področju laserske tehnike za praktično uporabo na očesni kirurgiji. O razstavi Sovjetske laserske tehnike in o obisku v Iskri so pisali tudi nekateri drugi časopisi.

• Ljubljanski Dnevnik piše, da so v Iskri Rotomatiki v okviru letošnje proizvodnje izdelali dva milijonti kompresorski elektromotor. Skoraj 45-odstotno povečanje proizvodnje gre na račun večjih naročil tujih kupcev. V spodnjeidrijski Iskri bodo letos predvidoma izdelali več kot 5 milijonov vseh vrst malih elektromotorjev, kar jih uvršča med vodilne tovrstne proizvajalce v svetu.

VABILO

Vabim vas na 8. sejo delavskega sveta SOZD Iskra, ki bo v **četrtek, dne 7. decembra 1989 ob 9. uri**, v prostorih Iskre PPC, Ljubljana, Trg revolucije 3, velika sejna soba v pritličju z naslednjim predlogom **dnevnega reda**:

1. Informacija o izvršitvi in izvajanju sklepov 7. seje DS SOZD Iskra z dne 7. 11. 1989

— Potrditev liste arbitrov notranje arbitraže SOZD Iskra
Poročevalec: Jasto Marcon

2. Poročilo o poslovanju SOZD Iskra za obdobje od 1. 1. do 30. 9. 1989

Poročevalec: Vito Osojnik

3. 1. Določitev predloga Pogodbe o organiziranju sestavljene oblike Iskra holding, d.d.

2. Predlog sklepa o začasnem financiranju dejavnosti skupnega pomena v Iskra dd. v letu 1990

Poročevalec: Jože Godec, Vito Osojnik

4. Vprašanja delegatov

Predsednica DS SOZD
Lea Kolar

Razgovor s prof. dr.
Antonom Trstenjakom

Pravi direktor mora imeti dar in biti ustvarjalen

»Biti uspešen direktor še ni nobena znanost, je še zmeraj posebna umetnost, ki zahteva precej ustvarjalnosti. Ali jo prizadeti imajo ali ne, pokaže šele izkustvo, ko so odložili svojo funkcijo. Ustvarjalnost pa je nekaj, česar se ni moč naučiti na nobeni šoli«, so besede prof. dr. Antona Trstenjaka, ki je Iskrinim poslovodnikom govoril o temi z izzivalnim naslovom »Ni šole za direktorja«. S tem znanim slovenskim psihologom in teologom smo se tako pogovarjali o poslovodnih znanjih, pomenu ustvarjalnosti, predvsem pa o umetnosti vladanja, ki so jo deležni le redki...

Postavljate zanimivo misel, da ni šole za direktorje in da je vsak direktor, strogo vzeto, nekvalificiran za svoj položaj. Torej kako sploh definirati direktorjevo vlogo?

»Zanimivo je namreč, da se v sodobnem skrajno specializiranem svetu za vsako posamično stroko zahteva posebna šola z diplomom. Za vse različne specializacije in stopnje je to v civilizirani družbi že pogoj za prevzem dela, samo za predstojnike, tu za direktorje pa ni nikjer na svetu posebne šole in zato tudi nikjer ne izstavljajo »diplome za direktorje«.

Seveda pa je tu že v principu nemogoče ustanoviti tako šolo, kajti na njej bi, strogo vzeto, smel biti za profesorja samo človek, ki tako diplomu že ima. Vsekakor se tu znajdemo pred zanimivim, teoretično nerešljivim problemom začetka, ki velja za vsa območja in za vsa začetek. Ker je torej vsak direktor v principu nekvalificiran, zato nobeden ne more opravljati svoje službe po že določenih znanstveno strokovnih smernicah — teh pač nima. Pač pa vsak primer za delo in z njim nadaljuje zgolj prakticistično, tako kakor mu ga trenutne okoliščine narekujejo.«

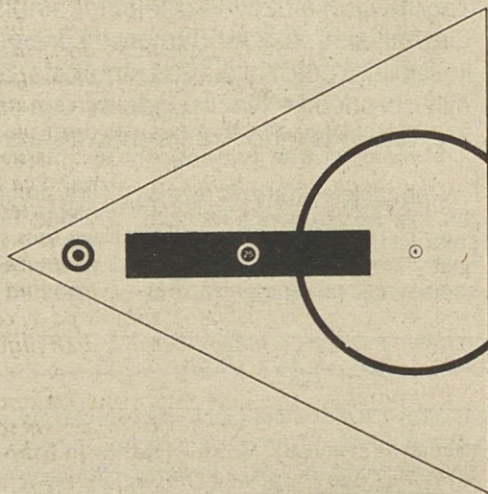
Toda, če se npr. ustaviva pri ustvarjalnosti, ki naj bi bila pogoj za uspešnega direktorja in res je, da se je ni moč naučiti na nobeni šoli. Toda kljub vsemu jo je možno prebuditi in če gledamo v kontekstu nadarjenosti, jo moramo nenehno izpopolnjevati in dvigati. Kako v tem smislu gledate na poslovodne šole — ustvarjalnost je v nekaterih vidikih vendarle mogoče učinkovito spodbujati, usmerjati in izpopolnjevati?

»Res je, da imajo te šole med drugim tudi usmerjevalen značaj, kar je velikega pomena. Od tistega, ki ni usmerjen v ustvarjalnost, ne moremo veliko pričakovati in obratno.

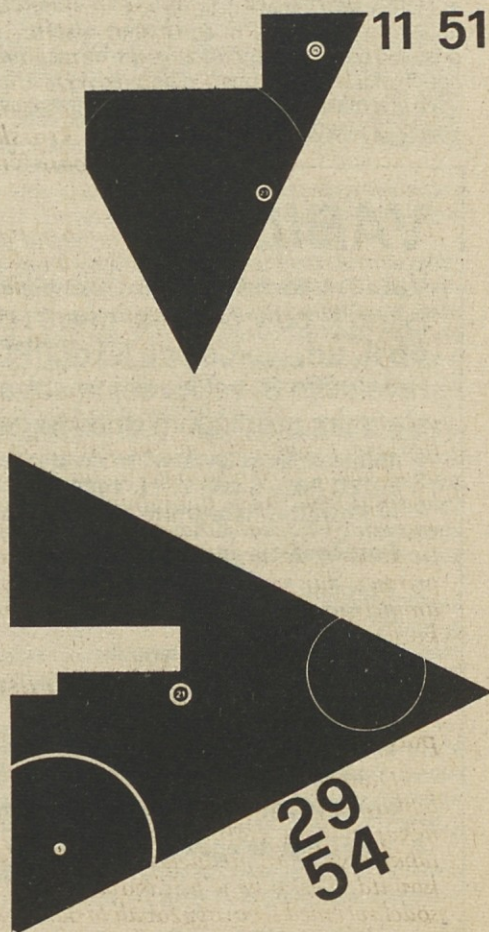
Taka šola pa ima tudi oblikovalno vrednost tako, da oblikuje človekovo ustvarjalnost, v kolikor je že pri človeku prisotna, ga izbistri, ga nekako oplemeniti. To velja za vse šole, ki vsebujejo predmet umetnost. Šola lahko človeka s talentom za umetnost izoblikuje, preoblikuje in usmeri v smislu sodobnega okusa in tehnike.«

Torej biti direktor pomeni umetnost...?

BESEDA
O
USTVARJALNOSTI

11 51

te lastnosti, ker med nami še vedno vlada zavist.

Mislím, pa, da je najbliže temu odgovoru ta vaš projekt v Iskri i. m. IKARUS, ki med drugim pomeni tudi odkrivanje nadarjenih in bi moral čimprej zaživeti tudi po podjetjih. «

Če sva že govorila o mladih, kakšno vlogo pa je pri uspešnem direktorju potrebno nameniti praksi?

»Če začneva čisto pri »uvajalnem obdobju«. Za marsikaterega direktorja velja, da pač posnema svojega prednika, ki je to delo v določeni smeri že utiril. Lahko bi rekli, da je pač prav to glavna in prava šola za direktorja: praksa predhodnikov ali njihovo izročilo ali tradicija, ki jo naslednik prevzema. Tako s prakso počasi nastaja celo pravilo ali norma, tudi teorija, po kateri direktor uravnava svoje delo. Pri tem pa moramo poudariti, da je praksa množina popravkov, ki jih imaš v življenju, ne pa ponavljanje napak.

Velikokrat pa se zgodi, da se je kakšen direktor slabo izkazal, njegov naslednik to uvidi, da tako ne sme nadaljevati, da njegove tradicije ne sme prevzemati in zato dela docela drugače. Tu utegne zaiti v samoljubno nelogičnost: metoda mojega prednika je bila zmotna, zato je moja metoda, ko delam drugače, pravilna. Za tako zgrešeno logiko shirajo in pogorijo številni direktorji, zlasti če jih ob tem še poganja nadpoprečna ambicioznost. Ne zavedajo se, da je med njihovo metodo in metodo njihovega predhodnika še več drugih ne-preizkušenih metod, ki so boljše kakor je njihova. To je nelogičnost, ki ima svoj videz pravilnosti samo v različnosti od prejšnje metode, je pa daleč od pravilne poti. Svoje psihološko ozadje ima samo v samoljubnosti in zaverovanju direktorja vase in svoj prav. To je prav nevarno. Prav manj nadarjeni in strokovno manj podkovani ljudje razodevajo večkrat nerazumljivo veliko zaverovanost vase in trmoglavost, s katero rijejo svoje podjetje v pogubo. «

Ne glede na vse različne naloge, ki jih ne moremo spraviti na nekaj maloštevilnih skupnih imenovalcev, kateri so po vašem mnenju glavni vidiki, brez katerih si ne moremo predstavljati uspešnega direktorja?

»Dober direktor mora imeti oči uprte v dve stvari: v človeka in v podjetje (materialna plat) in seveda imeti dar vladanja. Nedvomno ni potrebno posebej poudarjati, da je posluh za človeka in dober kontakt z ljudmi še kako pomembno za vodilne delavce. Na drugem mestu pa je direktorjev smisel za tehnično in gospodarsko vodenje podjetja. Jasno je, da ne more biti strokovnjak za vse; če pa ima dar vladanja, zna v posameznih sektorjih nastaviti sposobne ljudi, kar je zelo pomembno. Tega naši direktorji večkrat ne znajo. Kajti sposobnost ne zajema samo tehnične in strokovne, pač pa tudi osebnostne karakteristike.

Ne glede na splošne zahteve nadarjenosti za tako delo, povrhu pa še poštenosti, moramo postaviti na prvo mesto osebni interes direktorja. Temu pravimo tudi osebna angažiranost za podjetje. Kjer tega ni, zaman pričakujemo, da bo podjetje uspevalo. Kaj se pravi osebna angažiranost za podjetje? To srečujemo tam, kjer direktor

dela tako, kakor bi bilo podjetje njegova last. Če hočete, je taka osebna zavzetost v jedru bolj izživiljanje sebičnosti. «

Postavljate tezo, da brez zdravega egoizma pri delu ni prave podjetnosti, osebna angažiranost pa je glavno jamstvo, da podjetje uspeva in ne propade...

»O tem smo še do pred kratkim pri nas zelo malo govorili, namreč, da je zdrav egoizem glavna motivacijska sila, ki poganja ljudi pri delu. Kjer ta prirojeni, naravni, zato pa zdravi egoizem ne pride do veljave, tam zaman pričakujemo, da bo delo res uspešno. Ta naravni egoistični impulz za delo in uspešnost v podjetju pa je povezan z gospodarskim sistemom, ki sloni na zasebni lastnini. Pri tem pa poudarjam, da je zasebno lastništvo res najboljša pobuda za zanesljivo, kar požrtvovalno in zato uspešno podjetnost, ni pa treba, da to sloni na kapitalističnem gospodarsko socialnem sistemu... «

Tega se vse bolj zavedamo tudi pri nas. Z uvajanjem modernega podjetništva torej lahko pričakujemo tudi sprostitvev nekih vzvodov naravnega egoističnega impulza za delo in uspešno vodenje podjetja?

»Zdaj se spreminjamo v neke vrste delniško družbo, ki bo mešana družba in zelo se bojim, da celo zmešana. Bati se je, da bo pri tem prehodu nastalo precej zmede, saj gre za preklonitev iz enega sistema na drugega. Pa ne samo zato. Po polnih štiridesetih letih celotna aktivna generacija sploh nima pojma o zasebnem gospodarstvu. Poleg tega pa so se ljudje v socializmu »naučili« lenariti, samo službovati, delati pa ne. V zasebnem gospodarstvu pa je treba garati, kar je osnovna razlika med zasebnim in socializiranim gospodarstvom... «

... toda razmere nas bodo (in so že) pripeljale, da bomo prisiljeni narediti ta miselni preskok...

»Prav gotovo, saj je naš naravni egoizem dovolj močan, da nas zmotivira, le treba se je prešolati. Potrebno bo kar nekaj časa, da se bodo ljudje sploh naučili tudi zasebnega gospodarstva. To je samo prehodna doba, je pa gotovo, da je motivacija zasebne lastnine najmočnejša in da ne bo odpovedala. Zdrav egoizem koristi trgovcu, proizvajalcu in uporabniku, predvsem pa direktorju. «

In ob koncu, čeprav razvijate misel, da ni šole za direktorje, kaj bi rekli o naši Iskrini poslovodni šoli?

»Koniec koncev vemo, da brez tega ne gre. Če ni nikjer prave šole in diplome, so tem bolj potrebna nadomestna navodila, pouk in smernice, po katerih naj bi se direktor v podjetju usmerjal in Iskrina poslovodna šola je dobrodošla v toliko, kolikor ima na zabodu pred seboj dobre modele in koliko je pač izvirna v svojem specifičnem okolju. Prihodnost pa ima še zlasti zato, ker gremo v tretje tisočletje stopnjevanje ustvarjalnosti, oz. produktivnosti dela. Od človeka se bo zahtevalo vedno več, zato moramo že sedaj ljudi temu ustrezno vzgajati in izobraževati, pač po najboljših močeh, kolikor to zmoremo.

Danes niti čevljar ne moreš postati brez spričevala. Kaj šele, če gremo na bolj zahtevnejša področja ... tudi direktorska... «

Vesna Žunič

»Da, čeprav je to nekaterim ljudem nerazumljivo. Toda v resnici nobeden, še tako sposoben strokovnjak ne bo dober direktor, če ne bo imel daru vladanja, umetnosti vladanja. Tudi pesnik se rodi, ne moreš ga ustvariti. Tudi umetnost vladanja je poseben dar, nekdo ga ima, drugi pač nima in če tega nima po naravi, si ga z nobeno šolo ne more pridobiti in nekateri kljub visoki strokovnosti tega daru nimajo. Problem vodenja se začneja takrat, kadar se med vodstvene kadre vsiljujejo ljudje, ki tega talenta nimajo, še slabše pa je, če nekoga po določenih političnih linijah silijo na vodstvena mesta, nakar se ga vsi podrejeni odrekajo in ga ne spoštujejo. Imamo pa tudi takšne, ki jih ne sili nihče, ampak so »komolčarji«. Hudo postane, če ima komolčar tako močne komolce, da pride z njimi do vrha. To pa je lahko usodno za podjetje... «

V naši praksi se je prav slednje v preteklosti velikokrat dogajalo. Ali to kaže na nepravilno usmerjeno selekcijo in na premajhne ambicije tistih »ta pravih«. Prav v Iskri smo s samoanalizo naših pripravnikov ugotovili, da je še najmanj izražena želja po vodenju... Ali mislite, da zato, ker je direktorsko mesto do sedaj pomenilo bolj politično funkcijo kot pa stroko?

»Nedvomno je res, da ne znamo pravilno izbirati in tega se zavedajo tudi mladi in ne glede na trenutne družbene in gospodarske razmere tudi nimajo motivacije za vodilna mesta. To ni povezano s pomanjkanjem ambicij, pač pa zaradi že vnaprejšnjega zavedanja, da so določene stvari brezsmislne. Spreminjanje takšnega mišljenja bo prišlo samo od sebe, pač kakor se bodo razmere spreminjale in tudi mladi bodo uvideli, da je opravljanje tega dela eno izmed najzahtevnejših nalog. Naj pa tu dodam, da prav tisti ljudje, ki imajo prirojen dar vladanja, nimajo pretiranih ambicij po vodilih mestih in ostajajo neka-ko v ozadju... «

Na kakšen način pa odkrivati tiste, ki imajo ta »dar vladanja«, npr. v podjetjih?

»Danes verjeto nimamo nikogar, ki bi lahko in znal to delati. Tu vlada praznina, nekaj manjka... Morda bi to v podjetjih lahko počeli npr. predelavci, vodji oddelkov itd. Težko pa je pričakovati, da bi se sodelavci med seboj opazovali in odkrivali

Dr. Mitja I. Tavčar, Iskra Commerce:

»Angleži uporabljajo dve na moč podobni besedi, ki pa imata prav tako na vso moč različna pomena. Prva je »efficiency« (po naše: produktivnost, »početi stvari prav«), druga pa effectiveness (po naše: učinkovitost, »početi prave stvari«).

To drugo besedo enačim z ustvarjalnostjo, ki se začne z določanjem pravih ciljev, nadaljuje z načrtovanjem pravih strategij za doseganje teh pravih ciljev in zaključuje z izvajanjem teh strategij. Vse to velja kajpak za delo v podjetju in za delovanje izven njega, tudi v zasebnem življenju.

Se vam mar ne zdi, da v Iskri nikkolikokrat »počnemo stvari prav« in se ne zavedamo — ali pa se nočemo zavedati — da sploh ne »počnemo pravih stvari«? Takšno neustvarjalno početje nas seveda ne more popeljati iz stisk in težav, v katerih tičimo.«

Jure Kranjc, dipl. ing., pomočnik vodje raziskovalnega inštituta Iskra Elektromotorji Železniki:

»Zakaj je nekdo bolj ustvarjalen, drugi manj, me vprašujete. Temelj ustvarjalnosti je prav zagotovo v genetski zasnovi, veliko pa nanjo vpliva tudi okolje. Ustvarjalnosti na tehničnem področju pa nedvomno dajejo svoj pečat življenje v otroštvu, šole, delovno področje.

Z mlajšim bratom sva otroška leta preživljala tako, kot ostali otroci z obrobja mesta. Brata so vedno zanimala le živali, zame pa so že takrat bili najbolj zanimivi stroji.

Pozneje, v gimnazijskih letih, sem se ukvarjal z vsem mogočim. Najprej sem delal poskuse, ki sem jih pobral iz predvojnega »Našega roda«, pozneje pa sem se lotil vsega, kar je prinašala revija »Življenje in tehnika.« Mama je imela vedno posluš za moje želje pa sem tako že takrat imel predhodnike današnjih Lego in Fischer sistemov. Tako sem se seznanil z marsikatero »skrivnostjo« iz mehanike in elektrotehnike. Najrajsi sem gradil razne vrste žerjavov, v elektrotehniko pa sem prehodil pot od doma izdelanih baterij, mikrofonov, slušalk, enosmernih elektromotorjev na dva žeblija pa do pravih enosmernih motorjev s permanentnimi magneti. Ko sem pozneje postal še član radiokluba, sem si sam izdelal nekaj radijskih sprejemnikov ter UKV sprejemno-oddajnih postaj. Ko sem izbral poklic, sem nihal med strojništvom in elektrotehniko. Ker je bila takrat industrijska elektronika pri nas sorazmerno malo razvita, se mi je zdelo, da je področje strojništva veliko bolj široko. Tako sem se odločil za študij strojništva. Priskrbel sem si štipendijo v Iskri in se po študiju zaposlil v razvojnem oddelku za avtoelektriko tedanjega Iskrinega skupnega inštituta za vodenje avtomatizacije. V začetku sem bil kar malo razočaran, saj sem se spraševal,

kaj bom sploh počel na tem področju, ko pa je tu vendar že vse znano. Kako sem se motil! Bolj ko sem se poglobljal v delo, zanimivejše je postajalo, vedno bolj se je širilo področje neznanega.

Tehnik ima največ možnosti za uveljavitev svoje ustvarjalnosti v razvoju izdelkov ali tehnologij. Za razmah ustvarjalnosti pa sta še kako pomembni tudi celotno družbeno vzdušje in pluralna družba, ki vzpodbuja duha ustvarjalnosti na vseh področjih, torej tudi na tehničnem področju.«

Ivan Marjek — direktor nabavne dejavnosti v Iskri Commerce:

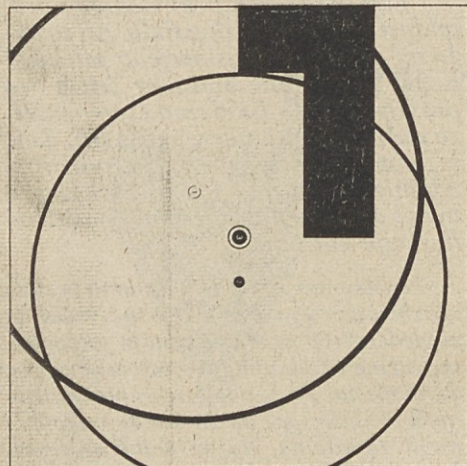
»Prepričan sem, da je ustvarjalni duh ena izmed lastnosti človeka, lastnost, ki jo je pridobil ali pa tudi ne. To ni stvar značaja človeka, ki jo prineseš na svet, ampak si ta duh pridobiš med razvojnim procesom. Lahko bi rekel, da je ustvarjalnost eden izmed kakovostnih faktorjev človeka, posameznika, ki ga lahko v določenih pogojih realizira ali ne. Ustvarjalnost je neposredno povezana z ustvarjanjem pogojev, da se ta ustvarjalni duh posameznika lahko realizira. Ločiti bi morali dve stvari, kaj in kako z ustvarjalnostjo. Nedvomno imamo danes veliko ustvarjalnih ljudi pa jih ne znamo izkoristiti, to pa zato, ker pogoji, pa naj bodo v Iskri ali širšem družbenem okolju, verjetno niso najbolj idealni, da bi res vse potenciale — človeškega uma in sposobnosti znali uporabiti.

Izredno pomembno je tudi to, da deluje ustvarjalnost v pozitivni ali negativni smeri. Bojim se, da je ta trenutek naša ustvarjalnost povezana predvsem z generiranjem negativizmov, ki so lahko pogojeni zaradi posameznika kot takšnega ali pa okolja kot celote. Vprašanje je, na katero stran bi se ta hip prevesila tehtnica — ali na pozitivno ali negativno stran, k pozitivnim evolucijskim težnjam ali pa k nazadovanju. Če ta družba ne bo ustvarila pogojev, da bo vsak posameznik občutil sadov svoje ustvarjalnosti, potem ta družba tudi ne bo ustvarjalna.

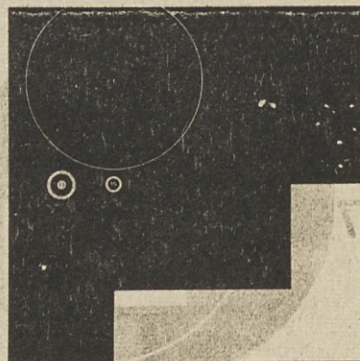
O ustvarjalnosti v Iskri ali pa v Iskri Commerce bi dejal, da sedanja presnova še ne omogoča pogojev za črpanje ustvarjalnega duha, kar pa bi morali v Iskri doseči čim prej, če seveda želimo napredovati. Če tega ne bomo dosegli, potem tudi lepšega jutrišnjega dne ne bo. Posebno pomembno je, da bi morali ustvariti pogoje za ustvar-

O BESEDA USTVARJALNOSTI

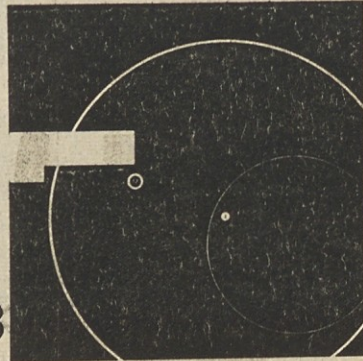
Kaj pomeni za vas ustvarjalnost je bilo prvo in edino vprašanje, ki smo ga zastavili Iskrašem, našim sobesednikom in marsikdo je bil ob njem presenečen, kajti ustvarjalno je lahko vsako delo, vsak poklic, če ga le človek opravlja z znanjem, zavzetostjo in ljubeznijo. Preberite torej, kaj so nam naši sogovorniki odgovorili na vprašanje o ustvarjalnosti.

14 17

10 3

drugi pozneje, vendar pa menim, da tak način pri vsakem mislečem človeku bistveno razvoden ustvarjalnost.

Mag. Matjaž Kutin, vodja tehničnega sektorja, Antene Vrhnika:

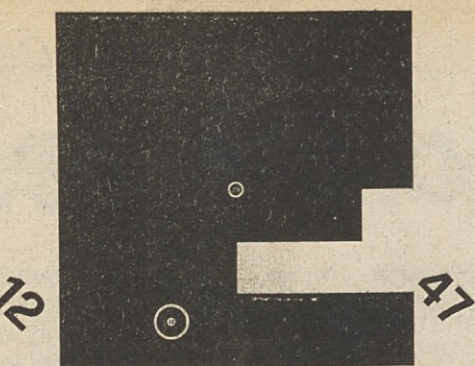
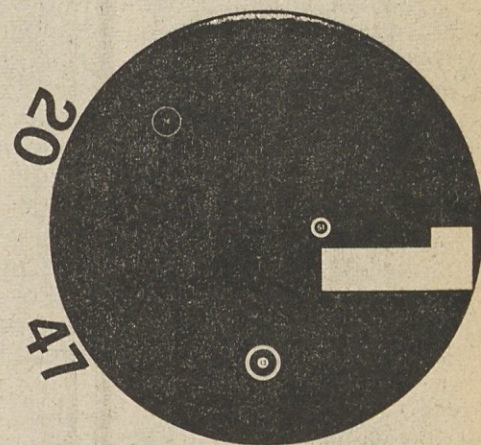
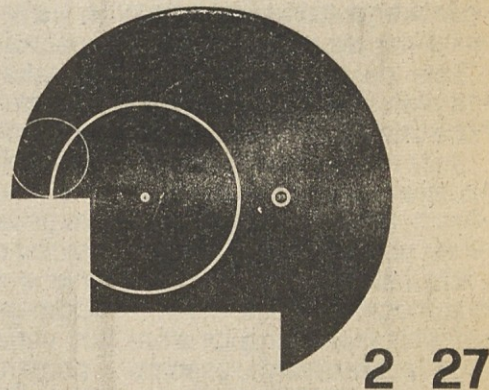
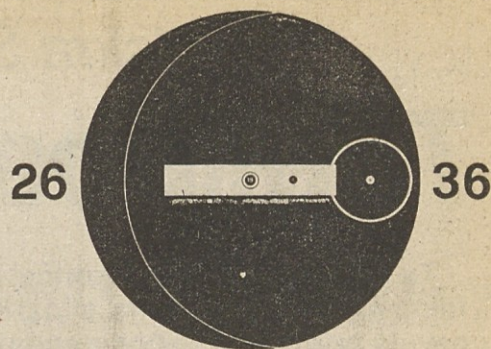
Ustvarjalnosti ne smemo enačiti z motiviranostjo, ustvarjalnost je v tesni povezavi s pojmi drugačnost, napredek. Med osnovne pogoje sodi tudi ta, da na drugačnost ne gledamo z odporom, torej da človeku, ki ni vkalupljen v naš način razmišljanja nudimo možnosti uveljavljanja po poteh in načinih, k mu najbolj ustrezajo. Pri nas že razmišljamo o prevladovanju tovarniških okvirov — naša skupina, ki se ukvarja z inženiringom smatramo kot potencialno novo podjetje. Na mikro ravni torej znotraj same tovarne bomo v osnovi oblikovali odnose v proizvodnji. Tvorili bomo majhne delovne skupine, v katerih naj bi ustvarjalnost vsakega posameznika zaživela, seveda ob vseh ustreznih pogojih.

Znotraj podjetja bi se morali naučiti najbolj preprostih stvari kot je vodenje, oz. tehnologija sestankov. Trajati bi smeli največ dvajset minut, nanje bi se morali udeleženci tudi pripraviti, vključno z vsemi argumenti. Naučiti se moramo tudi poslušati drug drugega, da bomo znali razbrati pravne ideje, tiste, ki bodo stvari premikale naprej. Navajeni smo namreč govoriti v frazah, v katerih se skrivajo iskrice, ki jih je vsakodnevno dovolj — to pa predpostavlja spremembe v kulturi obnašanja in komuniciranja.

Vesna Fajdiga, vodja plansko analitske službe, Elementi:

Brez ustvarjalnosti ni napredka. Ustvarjalen je lahko in bi moral biti vsak človek pri svojem delu, ne glede na naloge ki jih opravlja.

Danes je pri nas težko biti ustvarjalen, saj smo preveč obremenjeni s problematiko reševanja ekonomskih težav in tega kako ohraniti svoje lastno preživetje — svoje delovno mesto. Znanja in možnosti za ustvarjalnost imamo sicer dovolj, uveljavljanje in prodor novih idej pa onemogočajo predvsem politične in ekonomske razmere v katerih živimo. Ustvarjalnost je namreč bistveno okrnjena brez možnosti opredeljevanja in svobode misli.

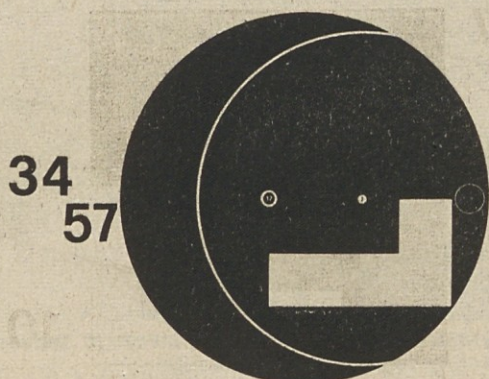
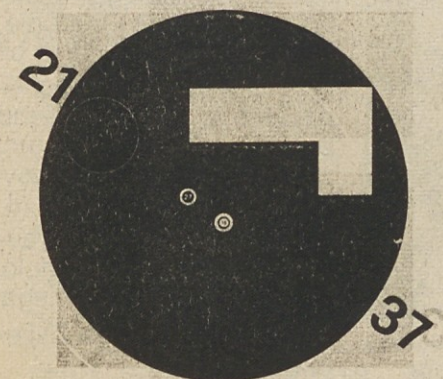

jalnost med mladimi strokovnjaki, tega pa brez ustrezne kadrovske politike, brez ustreznega nagrajevanja, delovnih pogojev, izobraževanja in še marsičesa ne bomo dosegli. Izredno pomembna pri tem je tudi decentralizacija poslovnih funkcij. Vsak subjekt mora dobiti svoje mesto. Doseči moramo decentralizirano hierarhijo odnosov odločanja, s tem, da večja odgovornost posameznika generira tudi večje ustvarjalnost in večjo samoiniciativnost pri delu.

Gregor Boncelj, razvijalec 1, Antene Vrhnika:

Najbolj ustvarjalni ljudje so odšli v tujino... Za uresničitev zamisli je potrebno imeti vrsto pogojev, od delovnih, do moralne in materialne stimulacije. Po mojem mnenju je skrajni čas, da naredimo vse, da bomo ljudi, za katere mislimo da so ustvarjalni, zadržali. Razmere v družbi že vrsto let niso naklonjene ustvarjalnosti. V občutku eksistenčne ogroženosti vsak najprej misli na svoje preživetje in šele potem na to, kako bo uresničil ustvarjalne zamisli. Pri svojem delu se vsakodnevno srečujemo s t. i. »gasilskimi akcijami, nikakor se ne moremo sistematično lotevati problemov in jih tako tudi obravnavati do konca. To je tudi stvar organizacije in vodenja v posameznem okolju.

Zaenkrat se vedno bolj uveljavlja »siva ekonomija«, kar pomeni dopoldansko »socialo« in popoldansko zagotavljanje ustreznega standarda, saj ni težko najti boljšega ponudnika kot v lastni tovarni. Vsako polovičarstvo pa vodi k nazadovanju in še nikoli ni dalo pravih rezultatov. Postajamo nekakšne dvoživke, eni prej

Strani in anketo, posvečeno ustvarjalnosti, ki so jo opravili Lado Drobež, Janez Slak in Dušan Željeznov smo opremili z grafikami znanega tržaškega slovenskega umetnika Edvarda Zajca, ki so izšle kot knjiga likovnih dialogov pod naslovom Informatrix.

Tudi poslovodne delavce usmerjati v ustvarjalno delo

Te dni se je v Ribnem končala četrta šola poslovedenja v Iskri. Namen takšnega usposabljanja, skozi katerega bo šlo prek dvesto Iskrinih delavcev, je pridobivanje poslovodnih znanj v skoncentrirani obliki.

Program, vsebina, izbor predavateljev in vse ostalo kar je omogočalo tudi prijetno počutje udeležencev šole, so deli podprojektov, ki se odvijajo v okviru Iskrinega projekta IKARUS. Tako da lahko rečemo, da življenje te šole pa tudi življenje slušateljev in profesorjev, pravzaprav v najzlahtnejšem smislu predstavlja že konkretno izpeljavo aplikacije projekta Iskrinega razvoja kadrov in ustvarjalnosti.

Program tretje in četrte šole poslovedenja, ki sta se letošnjo jesen izmenično odvijali v treh enotedenskih seminarjih, je bil razdeljen na tri tematske skupine: okolje in gospodarjenje podjetja, upravljanje s človeškimi viri pa tržišče in strategije podjetja.

O pomenu funkcionalnega izobraževanja, usposabljanju vodilnih delavcev predvsem pa o sporedu šole, ki je nastal v sodelovanju več deset najuglednejših strokovnjakov in poslovodnikov doma in v tujini in da je enakovredna podobnim oblikam dopolnilnega izobraževanja v dobro urejenih velikih podjetjih v svetu, smo v našem glasilu v letošnjem letu že kar precej natančno pisali in poročali ob prvi in drugi šoli poslovedenja. Da se ne bomo ponavljali, si to pot rajši pogledimo, kaj so o življenju in delu šole povedali nekateri njeni udeleženci, ki smo jih

obiskali v drugem tednu poteka šole, ko so se »ukvarjali« s temo — Upravljanje s človeškimi viri:

JANEZ MAJER, vodja tematske skupine: »Tematska skupina, ki jo vodim, se imenuje Upravljanje s človeškimi viri, kar pomeni t.i. mehka znanja, ki verjetno v največji meri primanjkujejo našim direktorjem. Ta znanja skušamo predstaviti, kot čim širši, ne pa širok spekter problemov, od medkulturnih vplivov na management do povsem ozko usmerjenih tem kot so npr. motivacija in vodenje. Skušamo težiti k temu, da bi presegli ta enostavni, klasičen proces prenosa znanja v smislu učiteljev — učencev, pač pa, da bi slušatelji čim več delali in aktivno sodelovali, kajti v tem primeru je prenos znanja največji.

Posebna značilnost te šole pa je nov pristop tj. da prav toliko kolikor vlagamo

v program, vsebino in izbor predavateljev, vlagamo tudi v tisto kar je okrog tega — namreč v dobro počutje udeležencev. Iz strogo strokovnih tem postopno prehajamo na teme, ki na videz nimajo nič skupnega z delom direktorja pa vemo, da imajo — recimo razširjanje kulturnega horizonta. Povsem jasno je, da so uspešni direktorji tisti, ki

Janez Majer

Dušan Benko

izven nje je že uresničevanje projekta Ikarus v najzlahtnejšem smislu. Tako skušamo zasledovati cilj, da je poslovodnik res usmerjen v tehnologijo in sodobne metode vodenja, končni smoter pa naj bi bil njegov kulturni odnos — podjetje je res postavljeno zaradi profita, stoji pa tudi zaradi tega, da bi njegovi delavci, predvsem pa direktorji, torej tisti, ki opravljajo najzahtevnejše delo, lahko, tudi znotraj njega, osmislili del svojega življenja.

imajo bogata strokovna znanja, zraven pa še široko kulturno in intelektualno razgledanost. Človek, ki je široko strukturirana osebnost, ki je intelektualec v pravem pomenu besede in ki ima t.i. srčno kulturo, je tisti, ki je pravišnji za opravljanje tega dela. No, mi pravzaprav govorimo ljudem, ki so že formirani kot osebnosti in ne gojimo niti najmanjše iluzije, da bi spreminjali njihovo osebnost kakorkoli. Prizadevamo pa si, da bi spremenili njihova stališča do poslovodnih znanj, ker oni bodo tisti, ki bodo pošiljali na naše šole svoje mlajše sodelavce, svoje naslednike.

Vse kar se odvija v šoli in

DUŠAN BENKO, vodja tržnega komuniciranja v Iskri:

»Ni dvoma, da je zelo dobrodošlo, da se je Iskra odločila za tovrstno izobraževanje svojih perspektivnih kadrov, škoda je le, da se tu ne pojavljajo mlajši sodelavci.

Zame pomeni ta šola neke vrste moralno vzpodbudo, po strokovni plati pa močan vir informacij in obnove nekih znanj, ki jih je človek potisnil v pozabo, hkrati pa tudi spoznanje novih veščin, ki so potrebne npr. za vodenje nekih projektov, poslov, podjetij. Nezanemarljiva so znanja, ki govorijo o človeku, o odnosih med ljudmi, med vo-

prižujemo tudi načinom in metodam usposabljanja, ki ga poznajo razvite dežele. Program šole je dober, kvaliteten, predvsem pa moram pohvaliti predavanja profesorjev in predavateljev iz tujih institucij, ki so teorijo podprli tudi s konkretnimi primeri.

Ob pridobivanju poslovodnih znanj v skoncentrirani obliki in nadgrajevanju naših predhodnih znanj, je vsekakor dobrodošlo organiziranje večernih okroglih miz, razprav, predvsem pa izmenjava medsebojnih izkušenj nas udeležencev, s tem, da je tudi nezanemarljiva skrb organizatorjev za naše dobro počutje v šoli.

Ni dvoma je da je po-

tuacijah manjka prav teh znanj, kot so npr. ekonomska, psihološka itd. Predavanja so sicer dobro izbrana, morda malo preveč natrpana s teorijo, premalo pa s primeri, izjemoma nekaterih tujih predavateljev, ki so snov podajali zelo shematično, čisto in jasno tako, da smo lahko enostavno izločili sporočila predavanj. Seveda pa je to pogojeno z njihovimi drugačnimi znanji in drugačnim okoljem, v katerem delujejo.

Nobenega dvoma pa ni, da je Iskra takšno šolo potrebovala, predvsem, da poslovodniki poleg osnovnih znanj pridobimo tudi funkcionalna.

DRAGO ČRNIČ, v. d.

vplivalo na naše bodoče delo. Sam osebno sem bil zelo navdušen nad podajanjem dr. psih. Robertom Moranom iz ZDA, ki je govoril o obvladovanju medkulturnih razlik in pogajanjih in na zelo enostaven in zanimiv način predstavil to problematiko podprto z vsemi dobrimi in slabimi izkušnjami.

DUŠAN PIRC, direktor dejavnosti zastopstva pri Iskri Commerce

»Ta šola vsekakor daje kompletan pregled poslovodnih znanj, ki bi jih vodilni delavci morali imeti, predvsem da ob tehnični izobrazbi pridobiš še dodatna znanja. Morda ob tem enciklopedičnem pregledu

Vika Bešter

dilnimi in podrejenimi. Seveda pa so dobrodošla tudi znanja, ki se nanašajo na samo ekonomiko, bodisi pogojena z okoljem, bodisi na mikro nivoju pa tista o strateškem upravljanju, saj so to stvari, ki jih v podjetjih bistveno premalo poznamo in premalo upoštevamo.

VIKA BEŠTER, vodja komerciale v Magnetih

»Najprej se moram nedvomno zahvaliti tistim, ki so mi omogočili udeležbo na poslovodni šoli, saj se skozi tako izobraževanje

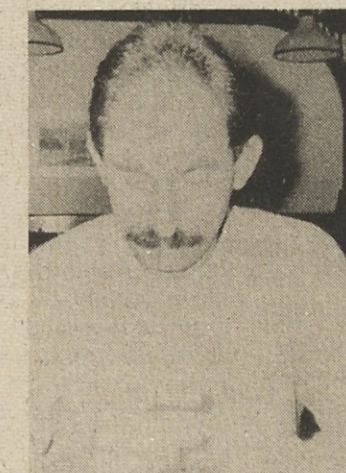

Srečko Pust

trebno s takšno šolo nadaljevati in v njo pritegniti čim več Iskrinih poslovodnih delavcev, saj smo se že vsi skupaj začeli dobro zavedati, da se nam naložba v znanje, predvsem poslovodno, lahko bogato obrestuje.

SREČKO PUST, v. d. direktorja v mokronoških Elektrolitih:

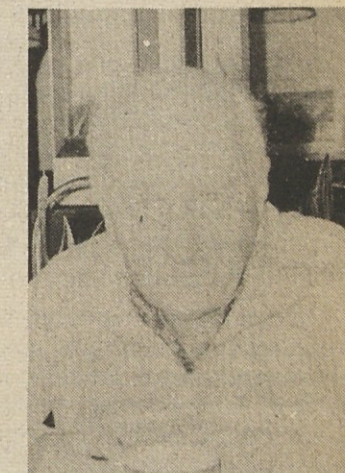
»Za udeležbo na poslovodni šoli sem se odločil, takrat, ko sem pregledal program predavanj. Glede na to, da sem tehnične stroke, mi v določenih si-

Drago Črnič

direktor programske enote Strojna oprema v Kondenzatorjih

»Iskrina poslovodna šola je predvsem koristna za tehnične kadre, ki jim znanj pridobljenih na predavanjih zelo primanjkuje. Predmetnik je zelo dobro in koristno izbran, kaže pa tudi tendenco razvoja managerskih znanj v svetu. Mislim, da bomo iz šole kar veliko »odnesli« pa ne samo zaradi teoretičnega podajanja snovi, pač pa tudi zaradi neformalne izmenjave izkušenj, kar bo vsekakor

Dušan Pirc

snovi pogrešamo več primerov in reševanja konkretnih stvari.

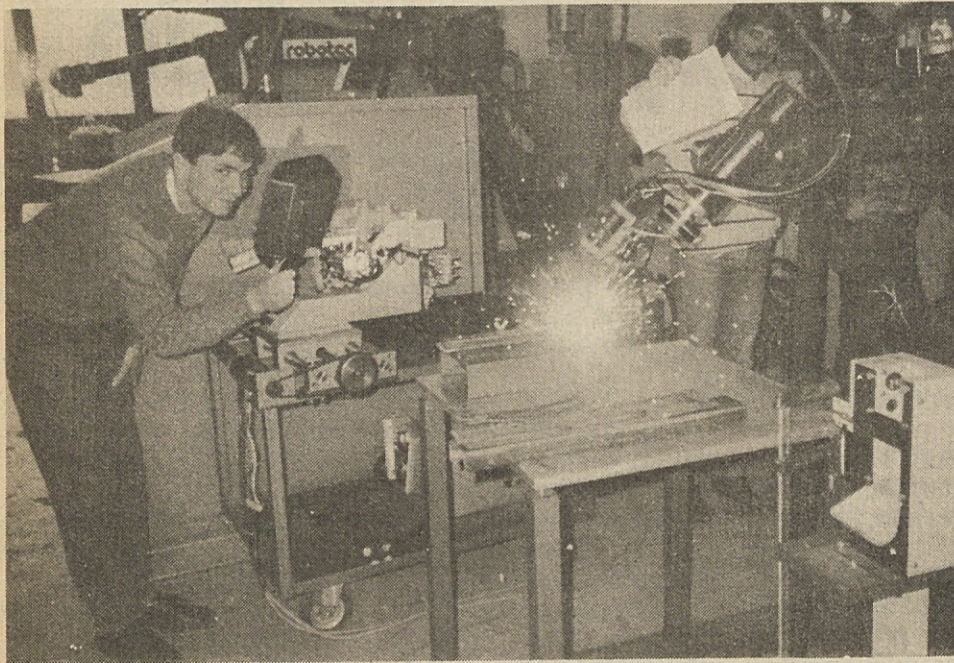
Vsekakor pa takšna predavanja vzpodbujajo tudi lastna razmišljanja tako, da lahko tudi prosti čas med predavanji izkoristimo za razmišljanje npr. o strateških ciljih svojega podjetja. Morda bi bilo dobrodošlo, če bi že prej predhodno dobili neka izhodišča, ideje, da bi se lahko že prej bolj sistematično in celovito pripravili za sodelovanje na samih predavanjih.

Vesna Žunič

Dolgoročni cilj vlaganja v znanje in sposobnosti naših poslovodnih delavcev je nedvomno večja učinkovitost vseh delov Iskre, predvsem pa celotnega Iskrinega sistema.

Sodelovanje Iskre in Roboteca

Iskra, Industrija za avtomatiko je sposobna ponuditi robotsko industrijsko opremo vrhunske kvalitete.

Pred poltretjim letom smo se v Iskri odločili, da poiščemo ustreznega partnerja iz razvitega sveta. Potrebovali smo mlado dinamično skupino, podjetje v vzponu. Izbrali smo družbo z omejeno odgovornostjo ROBOTEC iz okolice Münchena. Firma je bila in je še v stalnem vzponu.

Firma sodeluje z največjim svetovnim proizvajalcem industrijskih robotov, ki so namenjeni za elektroobložno varjenje in rezanje. Torej povsod tam, kjer zahtevamo zvezno gibanje po prostoru. Tovrstne naloge predstavljajo vrh zahtevnosti pri robotski tehniki.

V Iskri z Robotecom uporabljamo robote iz družine MOTOMAN s krmilniki JASNAC ERC, velikega japonskega proizvajalca YASKAWA Electric.

V Iskri smo torej potegnili jasno ločnico med razvojno-raziskovalnim in projektnim delom. Uvajanje sodobnih robotov in projektiranje robotskih celic postavlja namreč zahtevo po sodobni, preizkušeni opremi, ki je takoj sposobna proizvodnega dela.

Z velikim uspehom smo se predstavili na 5. letošnji razstavi robotike in fleksibilne avtomatizacije JUROB '89, ki je bila letos prvič uspešno organizirana kot samostojna razstava v organizaciji Gospodarskega razstavišča v Ljubljani. Bo-

doči uporabniki se namreč zavedajo, da je nujno seči po vrhunski opremi, ki zagotavlja trajno delo v industriji. Iskra nudi na področju mehaniziranih in avtomatiziranih varilnih naprav več kot 20 let lastnih izkušenj, združenih z znanjem vodilne zahodnonemške firme ROBOTEC.

V Iskri smo se torej pravočasno zavedli dejstva, da je možen le celovit inženiring storitev z ustreznimi postprodajnimi storitvami. Zavedamo se dejstva in pričakujemo, da bodo številne firme poskušale uvesti v svoj program robotiko pod geslom »zastopamo in prodajamo«. Vendar je to daleč premalo. Nemo-goče je pričakovati, da bo jugoslovanski kupec tako zahtevne opreme izbral dobavitelja, ki mu že takoj na začetku ni sposoben ponuditi številnih dodatnih inženirskih uslug, kot programiranje, svetovanje, šolanje, servis, dokumentacija, rezervni deli itd. Kljub temu, da se to na jugoslovanskem trgu že dogaja, se v Iskri zavedamo, da edino celovita ponudba zagotavlja zahtevnemu, izvozno naravnemu kupcu tehnološko garancijo za uspešno delo v proizvodnji.

V Stegnah imamo sedaj instalirano lastno robotsko celico z MOTOMAN robotom. Pripravljamo prezentacije, šolanja, svetovanja bodočim uporabnikom in predstavljamo to vrhunsko opremo poslovnim kadrom, ki predvidevajo uporabo robotike v svojem podjetju. Najavite svoj prihod pri tov. Žagarju tel.: 572-331.

Kastelic Tomaž

Iskra Avtomatika Z novimi izdelki na trg

Releji, ki jih uvrščamo v program elementov avtomatizacije, predstavljajo osnovo za gradnjo modernih in zanesljivih naprav in sistemov, kot samostojni izdelki pa pomembno področje izvoza na konvertilni trg.

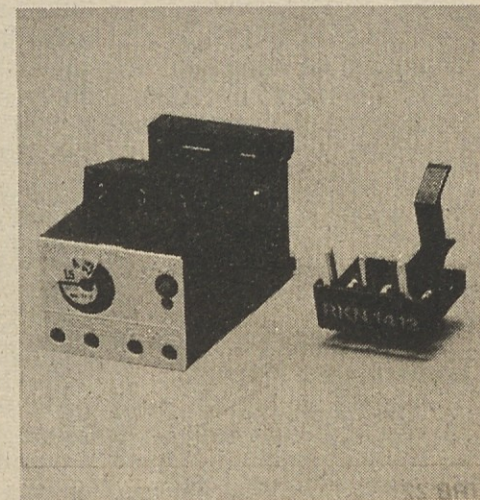
V Iskrinih tovarnah Elementi za avtomatizacijo, Programska stikala in releji-Makole ter dobropoljski Stikalni in zaščitni elementi ima razvoj in proizvodnja relejev dolgo tradicijo, ki so se ji v vseh letih izvoza pridružile še izkušnje uporabnikov in upoštevanja najnovejših tehnoloških dosežkov razvitega sveta. Današnja nestabilnost gospodarstva zelo otežkoča realizacijo planskih obvez. Zato je potrebno še toliko bolj realno oceniti proizvodno-prodajne možnosti in razvojne potencialne na eni ter tržne potrebe, oz. način poslovanja v svetu na drugi strani. Kar z drugimi besedami pomeni skrbno spremljanje in zagotavljanje pravočasnega razvoja s proizvodnjo in tržno predstavitvijo novih izdelkov ter hitro potrjevanje dobavnih rokov s plasiranjem kvalitetnih izdelkov.

Ob tej priložnosti vam bomo predstavili najnovejše in s tem tudi najpomembnejše izdelke-releje, ki jih na domači in tuji, konvertilni trg plasira TOZD Stikalni elementi iz Dobropolja. Pri tem moramo dodati, da omenjeno temeljno organizacijo uvrščamo med najbolj uspešne kolektive v delovni organizaciji Avtomatika, saj že vrsto let ustvarjajo solidno akumulacijo in izvoz.

Njen proizvodni program obsega industrijske in bimetalne zaščitne releje. Dopolnjuje pa ga program miniaturnih relejev za tiskana vezja, kodirna in končna stikala ter tipke.

Industrijski releji

Klasični program industrijskih relejev PR 41-59 so v tovarni, sledeč razvojnem trendom v razvitem svetu, dopolnili s sodobnimi relejama TRP 68-69. S tem so zaokrožili proizvodnjo industrijskih relejev v celovito ponudbo, ki izpolnjuje vse zahteve industrijske avtomatizacije, vključno z zahtevo po signalizaciji trenutnega stanja delovanja releja,

TRB 14

kakor tudi signalizaciji delovanja v preteklem časovnem ciklu. Bistvena novost je v tem, da se signalizacije trenutnega delovanja izvede z LED diodo ali signalno označbo, medtem ko je »memorijska značka« samo mehanska. Omenjeni releji so v redni proizvodnji približno leto dni.

Program dopolnjujejo tudi nove izvedbe relejev TRP in sicer TRP 614 s štirimi preklopnimi kontakti in releja TRP 651 z enim preklopnim kontaktom zmogljivosti 250 A ter TRP 652 z dvema preklopnima kontaktoma, zmogljivosti 16A. Značilnost omenjenih skupin je prav v izredno veliki moči preklapljanja.

Za vse omenjene releje smo v letošnjem letu zaključili s pridobivanjem atestov (VDE, UL, SEV, SEMKO).

Bimetalni zaščitni releji

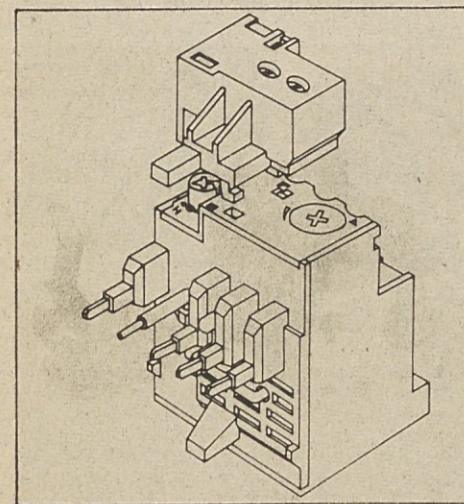
ostajajo še naprej najboljša rešitev za zaščito malih in srednjih motorjev pred preobremenitvijo. V primeru le-te se namreč s pomožnim stikalom izklopi kontaktor in s tem tudi motor. Izvedba teh relejev je vezana na vrsto kontaktorjev, s katerimi delujejo kot zaščitna kombinacija. Tako so bili v letu 1988 razviti, oz. vpeljeni v proizvodnjo:

Pretokovni bimetalni rele TRB 14, ki se aktivira tudi v primeru izpada faze zaradi diferencialne zaščite. Odlikuje ga predvsem preprosta montaža (samostojno na nosilno letev, z dvema vijakoma ali s pomočjo spojnega modula neposredno na kontaktorje KN), zanesljivost delovanja in velika odpornost vpliva iz okolja.

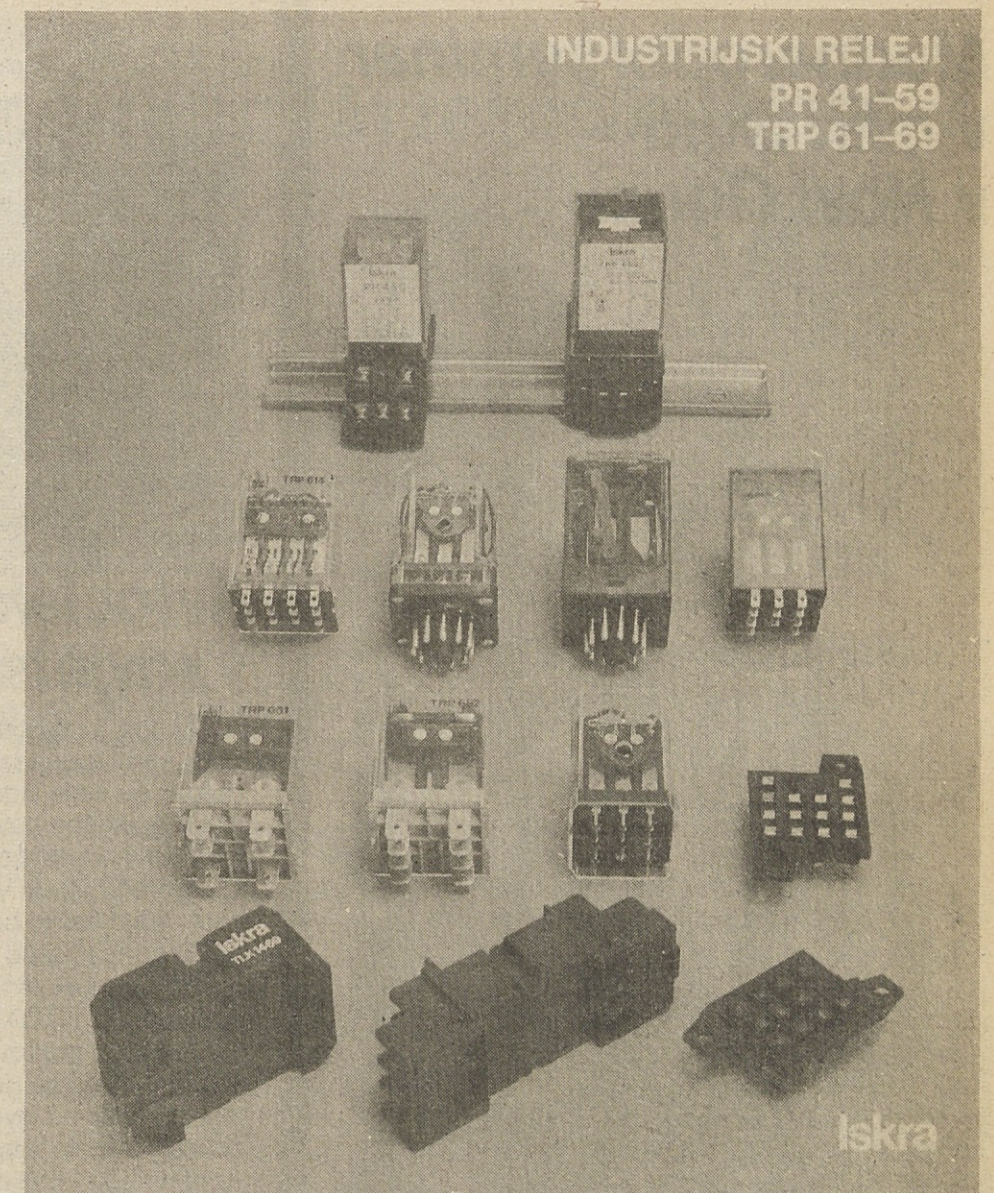
Miniaturni bimetalni rele TRB 22 pa je drugi najnovejši predstavnik bimetalnih zaščitnih relejev. Ker je majhnih dimenzij (širina — 45 mm) in priročne oblike ustreza za površinsko ali posamezno montažo ali v kombinaciji s kontaktorji KO 3 oz. KO 7 z veznimi moduli. Odlikujejo ga vse funkcije, ki se zahtevajo od bimetalnih relejev; od diferencialne zaščite, zaščite enosmernih bremen, možnost samostojnega priključevanja s pomočjo adapterja do vgrajene temperaturne kompenzacije za območje od — 20 do + 60°C. V pripravi je pridobitev ustreznih mednarodnih a testov (VDL, UL, CSA, itd.)

Miniaturni releji

Še eno skupino relejev smo vam dolžni predstaviti. Čeprav sodijo v skupino industrijskih

TRB 22

Industrijski releji

skih relejev pa si zaradi svojih posebnosti zaslužijo posebno mesto.

Na letošnjem sejmu Elektronike v Ljubljani so si obiskovalci lahko ogledali miniaturne industrijske releje TRP 31-32, ki v svoji skupini predstavljajo najnovejše tehnološke dosežke. Tudi ti so, tako kot ostali releji dobropoljske Iskre, rezultat domačega znanja, domačega razvoja in se povsem vključujejo v evropsko standardizacijo. Zaradi majhne dimenzije in minimalne porabe energije bodo najširše uporabni v energetiki, transportu, regulaciji itd. Ugrajuje se direktno v tiskano vez ali v podnožje.

In kakšno je stanje na tržišču?

Na programu industrijskih relejev smo obdržali vodilni tržni delež na domačem trgu. Kljub naraščajoči konkurenci pričakujemo, da bomo prav s široko ponudbo novih izdelkov, vključno z družino miniaturnih industrijskih relejev TRP 31-32, kjer se pojavljamo kot edini domači proizvajalec, to mesto še zadržali. Na trgu zahodne Evrope smo prisotni že desetletja, čeprav v zadnjem času opažamo lahko upadanje porabe tovrstnih relejev. Vendar pa zaradi prilagodljivosti v

ponudbi posebnih izvedb in ustrezne kvalitete, ki je vezana tudi na pridobljene a teste, računamo, da bomo raven izvoza vsaj obdržali.

Na programu bimetalnih relejev pa slika ni tako rožnata. Prodaja na domačem trgu upada. Boljše rezultate bomo dosegli le s konkretnimi tržnimi akcijami za plasiranje novih izvedenk, predvsem relejev TRB 14-22, pri čemer pa smo tesno vezani na pravočasno, količinsko ter kakovostno ustrežno ponudbo, oz. dobavo mini kontaktorjev KO3 in KO 7 iz delovne organizacije Iskra-Kibernetika.

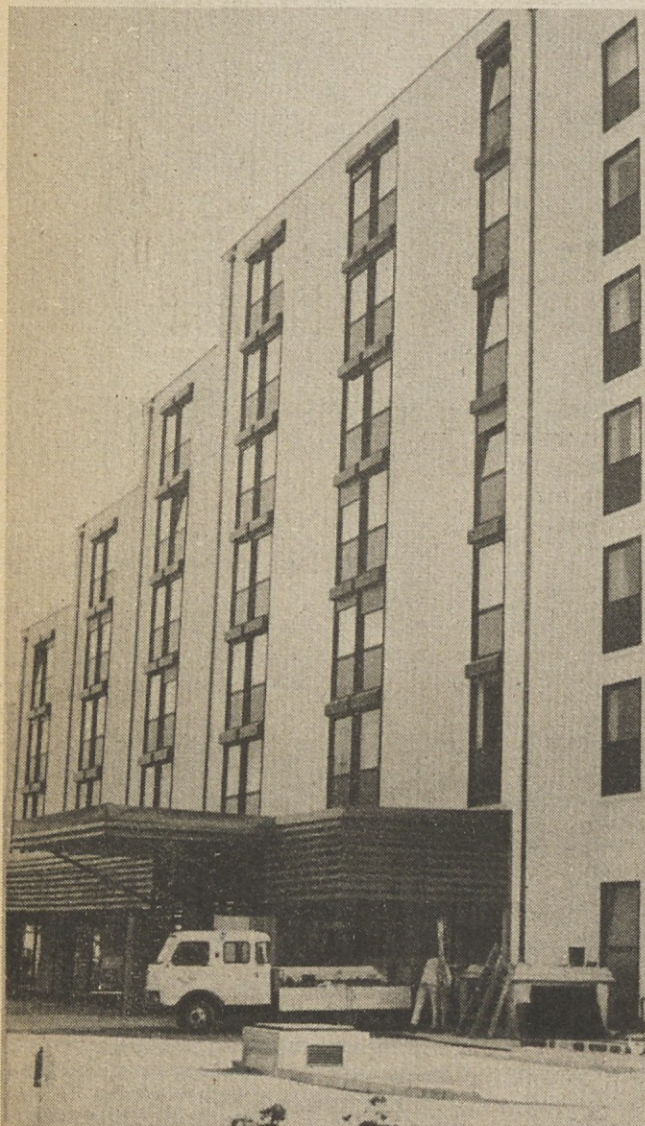
Glede zunanega trga bi omenili le-to, da se poleg pogodbeno vezanega kupca Fanala iz ZRN odpira dodatno še avstralski trg, intenzivnejše akcije pa so prav v tem času v pripravi za plazma v Italijo in Francijo.

Ce potegnemo črto in na grobo ocenimo rezultate, ki jih pričakujemo ob zaključku tekočega poslovnega leta, potem bo po predvidevanjih temeljna organizacija od planirane prodaje 6 mio \$ na domačem trgu dosegla oca 85% realizacijo, v izvozu pa se bo od planiranih 1,9 mio \$ zaokrožila na približno 90% izpolnitvi letnega plana, kar je vsekakor vzpodbuden rezultat kvalitetno opravljenega dela.

Š. D.

Mednarodni seminar v Iskri Delti v Novi Gorici

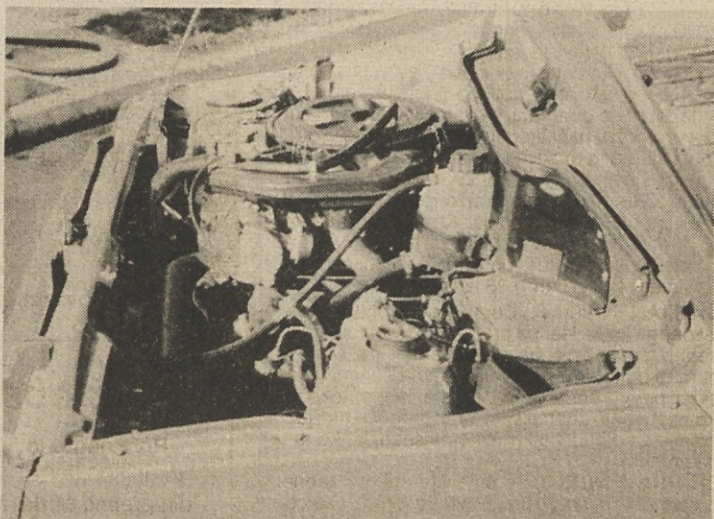
Minuli teden je potekal v izobraževalnem centru Iskre Delti v Novi Gorici mednarodni seminar o skupnih investicijah in kooperaciji na področju elektronike Jugoslavije in držav Evropske skupnosti. Dva dni je okrog 40 strokovnjakov — elektroničarjev iz Jugoslavije in držav Evropske skupnosti, gospodarstvenikov in predstavnikov Gospodarske zbornice Jugoslavije razpravljalo o predlogih za širitev in vzpostavitve večjih stikov na tem področju, v ospredju pa so bile sedanje in dolgoročne možnosti naše države za skupna vlaganja v vse bolj razvito tovrstno industrijo v zahodnoevropskih državah. Otvoritveni in pozdravni govor je imel Luka Jelovec, pomočnik zveznega sekretarja za energiko in industrijo Jugoslavije. (M. R.)

Avtoelektrični izdelki v sovjetskem avtomobilu

Takega simpatičnega, majhnega in aerodinamičnega oblik narejenega lepotca na štirih kolesih (zgornje slike) gotovo še niste videli na naših, ne na evropskih cestah, saj je praktično novost v družini industrije osebnih avtomobilov. Naredili so ga v Sovjetski zvezi ter mu nadali ime OKA. Več o njem vam ne moremo povedati, imamo pa zato drugo, toliko bolj razveseljivo novico. Ta avtomobilček je namreč pred dnevi »zašel« v novogoriško Iskro Avtoelektriko, kjer smo ga tudi slikali, v rokah pa ga imajo strokovnjaki TOZD Inštitut za avtoelektriko. V njegovo notranjost, pod pokrov motorja mu namreč vgrajujejo izdelke, narejene v tej delovni organizaciji, to pa so zaganjalnik, alternator, novost — suha vžigalna tuljava, še ena novost — elektronski vžig, elektronske utripalke in intervalni rele za krmiljenje motorja brisalcev. S temi vgrajenimi deli ga bodo spet vrnilo proizvajalcu v Sovjetsko zvezo in če bodo s preizkusi in delovanjem še tam zadovoljni, v kar pa ne dvomimo, se obeta Iskri Avtoelektriki nov izvozni posel tudi na veliko tržišče Sovjetske zveze.

Marko Rakušček

Za delovanje motorja avtomobila OKA bodo »poskrbeli« izdelki Iskre Avtoelektrike

Tovarna vžigalnih tuljav Bovec

Otroški vrvež med stroji in tekočimi trakovi

Damjan Sovdat

Bruno Vencelj

Ester Mihelič

Maja Kavš

V našem glasilu objavljamo občasno tudi razne ankete z zaposlenimi, našajo pa se na teme, ki spremljajo tokove našega življenja, ki so aktualne in pravišnje glede na gospodarske pa tudi družbenopolitične trenutke. Vprašanja zastavljamo predvsem delavkam in delavcem, ki so pod Iskrino zvezdo zaposleni. Že dlje, danes pa bomo naredili veliko izjemo. In to lepo »mladostno« izjemo.

Sodelujoči v tokratni anketi so namreč štirje malčki, učenci tretjega razreda osnovne šole Vladimira Nazorja iz Bovca. Kako smo jih dobili? Pred kratkim so imeli v njihovi šoli naravoslovni dan, namenjen spoznavanju okolja, v katerem služijo kruh njihove mamice in očetje. Porazdelili so se v skupinice in odšli iz razreda na »teren«. Ena izmed teh skupinic, pet učenk in dva učenca, so obiskali tudi našo temeljno organizacijo, tovarno vžigalnih tuljav Bovec. Snidenje s tamkajšnjimi zaposlenimi je bilo pristrčno, zanimivo za obe strani, saj je tako mladostni obisk vedno atraktiven, pogled na najmlajše se zbistri in tudi delovna operacija gre lažje od rok.

Učenke in učence je sprejel **Robert Trampuž**, v mladostnem razgovoru jim je predstavil ustvarjalni kolektiv ter jih popeljal skozi proizvodne dvorane. Odveč je poudarjati, da so si ogledovali delovne postopke, zaposlene, stroje in tekoče trakove z odprtimi usti in v marsikateri kuštravi glavici se je utrnila misel, kdaj bom pa jaz toliko stara ali star, da bom poprijel za ta zanimiva dela in si tako služil kruh. Seveda pa so se morali po končanem ogledu tudi nekoliko potruditi, saj so imeli pred seboj poseben vprašalnik, oz. opazovalni list. Nanj so morali vpisati ime tovarne, ki so si jo ogledali, določiti so morali lego tovarne po straneh neba in oddaljenost od šole, napisati so morali, kaj pomeni surovina in končni izdelek, navesti so morali najvažnejše izdelke Iskre in naštetih nekaj poklicev zaposlenih. Odgovori so bili presenetljivo dobri in zanimivi, najmladostneje obarvani, še zanimivejši pa so bili odgovori štirih v naši anketi. In nadvse veseli smo, da objavljamo te mladostne odgovore prav v naši praznični številki, posvečeni 29. novembru, dnevu republike. Preden gremo na anketo pa povejmo še utrinek z ogleda proizvodnje. Ko je vseh sedem mladih nadobudnežev stopilo na tehtnico, se je kazalec ustavil na 220 kilogramih, naši anketiranci pa so imeli skupaj okrog 36 let...

DAMJAN SOVDAT: »Doma sem iz tega lepega turističnega kraja, kjer pa prevladuje tudi industrija, posebno mesto v njej pa ima seveda Iskra. Danes sem med ogledom videl veliko zame zanimivega in sicer pridne delavke in delavce, stroje, tekoče trakove. Ko bom končal šolo, bom mogoče tudi jaz zaprosil za delo tu v Iskri. Zato že sedaj lahko računam name.«

BRUNO VENCELJ: »V šolo, kjer mi gre zaenkrat zelo dobro, se vozim z avtobusom iz vasice Strmec. Vesel sem, da smo danes zamenjali šolski razred s proizvodnimi prostori tu v Iskri, kjer sem videl veliko zanimivega, še posebej pa sem obču-

doval tekoči trak. Res imajo vse lepo urejeno, posebej pa izstopa čistoča in zadovoljstvo v delovnem kolektivu.«

ESTER MIHELIČ: »Iskro poznam že od prej, saj smo s šolo že bili tu, pa tudi mama, ki je tu zaposlena, mi je velikokrat pripovedovala o tem kolektivu. Danes je sicer nisem videla, videla pa sem stroje in delavce ob njih, videla sem, kako nastajajo na tekočih trakovih končni izdelki, videla sem veliko zanimivega. Zato sem vesela, da smo danes zamenjali šolske klopi za naravoslovni dan.«

MAJA KAVŠ: »Danes nisem prvič v Iskri, saj smo si jo s šolo že ogledali. Vseeno pa doživim vsakič kaj novega, danes sem na primer najbolj občudovala delo na računalniku. Sicer ga imamo tudi doma, a ta je bil le drugačen od našega. V šoli mi gre dobro, lansko leto sem končala s prav dobrim uspehom, upam, da bo tudi letos tako, ali pa še boljše.«

Marko Rakušček

Osnovnošolčki z »mentorjem« Robertom

Predstavitvi tovarne so osnovnošolčki prisluhnili z zanimanjem

Izid žrebanja nagradne križanke št. 1

Prvo nagrado 500.000 din prejme **Jelka Krivec**, Šentjurje 4, Mirna peč. Drugo nagrado 300.000 din prejme **Janez Zavrl**, Pot na Jošta 19, Kranj. Tretjo nagrado 200.000 din prejme **Mirko Vidic**, Iskra Instrumenti Otoče, Podnart.

Nagrajencem čestitam.

Uredništvo

PRAZNIČNA KRIŽANKA

Med reševalce križanke bomo razdelili prvo nagrado v višini 1.500.000 dinarjev in dve drugi nagradi po 750.000 dinarjev. Rešitve s pripisom »Za nagradno križanko« pošljite do 15. decembra na naslov: Glasilo Iskra, Gregorčičeva 23, 61000 Ljubljana.

AVTOR:	PRIDELEK NA DOLOČ. ZEMLJIŠČU	POLMER KROGA	DRUGI PREDSEDNIK ZDA	SILICIJ	KAKAO	STAR SLOVAN						
MANJŠA POVRHNA POŠKODBA KOŽE												
KOTNA MERA												
ŽENSKO IME				KUNTNER TONE								
GRŠKO ŽENSKO BOŽANSTVO				FRANCE TOMŠIČ					RIMSKI MITOL. SPODNJI SVET			
VODNA ŽIVAL												
29. NOVEMBER	GRŠKI POVELJNIK PRED TROJAJANT			ISKRA	MUSLI-MANSKI BOG	MESTECE V DALMACIJI	RIHARD JAKOPIČ	ZVEZDA V ŠKORPIJONU	SPODNJE OKONČINE	KRALJEVO BIVALIŠČE	LEVI PRITOK RENA ŠVICA	
DAN REPUBLIKE	KARADŽIČ KOREOGRAF OTRIN		GLAV. M. ŠVICE	KAČA VELIKANKA	FRANC. FIZIK							
INŽENIR			BALINEC								NOČNA PTICA	
POSLOVNI SODELAVEC											VIOLINIST OZIM	
RUSKI VIOLINIST DIRIGENT (DAVID)						FRANC. FIZIK (EL. TOK)					OVITEK ZA SPISE	
NADLEŽNA ŽUŽELKA	GOVORJEN POKLICNI JEZIK				ZASTARELO: MRAVLJA LISTA					TUJE ŽENSKO IME	UGANKAR	SUROV DIVJI UNICEVALEC
ISKRA	SLAVNOSTNA PRIREDITEV	JUŽNOAM. SLIVA POTREBŠČINA		LUNINO ŠTEVILO	HOTNO VZETJE VIDA							
					KARDELJ EDVARD							
VSOTA DENARJA, KI SE PRISPEVA						PREDMEST. LOS ANGELESA						
VELIKO REŠETO			29. NOVEMBER	STRUPEN BOJNI PLIN								
				RADO VERNIK					ŽIVAL KI IMA PERUTI			PRITOK RENA ZRN LUKA NA OTOKU KIUŠU
ORGAN VIDA			ISKRA	ŽELEZOV OKSID		BREZ-KUŽNOST						GADOLINIJ
				BENEŠKI ZLATNIK								
STANE VIRANT	DEL POHIŠTVA		SLAB RED V SOLI			PRODAJALEC LECTA						MAKARSKA ZNAMENITI BRAZIL. NOGOMET.
			ZIDARSKA ŽLICA			RIŽEVO ŽGANJE						
LISASTA KRAVA (MNOŽ.)				DAN REPUBLIKE	VOJAŠKO OKLOPNO VOZILO				IZVRŠNI SVET			BARVNI TV SISTEM
									VNETJE KOŽE			DOMAČA ŽIVAL
MEHIŠKI INDIJANEC				NIKOLA TESLA	ONASSI SEV VZDEVEK				ŠČEGE-TANJE			
					ANTON AŠKERC				RUDI JANČAR			PRITR-DILNICA
VRSTA GODALA						ANGL. PLOŠČIN. MERA (ORIG.)						VELIK BLEŠČEČ METEOR DIRKALNI AVTO
GLAV. M. GEORGJE ZDA						ABLOV BRAT						UPAD MORSKE VODE

Iskra

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva Iskra — SOZD elektrovinske industrije — Ljubljana. Ureja uredniški odbor. Glavni urednik: Miloš Pavlica, odgovorni urednik Dušan Željznov, tehnični urednik Drago Pečenik. Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo. Naslov: Ljubljana, Gregorčičeva 23, telefon: 223-977. Priprava za tisk: DIC TOZD Grafika, Novo mesto. Tisk: ČTP Pravica — Dnevnik, TOZD Tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS je glasilo oproščeno plačila davka od prometa proizvodov.